

Naš tednik Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV./ŠTEVILKA 41

CELOVEC, DNE 8. OKTOBRA 1964

CENA 2.— SILINGA

10. oktober 1964

44 let je minilo, odkar je bilo odločeno, da ostane južni del Koroške pri Avstriji. Meje prve republike so bile nato po drugi svetovni vojni z avstrijsko državno pogodbo s strani velesil in ostalih sopolisnic pogodbe ponovno priznane in potrjene. Z njo je prevzela naša država tudi določene obveznosti glede manjšinske zaščite v členu 7. Manjšina je večkrat izpovedala, kako naj bi se narodnostna vprašanja v deželi uredila. V marsičem so bili doseženi uspehi, marsikatera določila pa slej ko prej še čakajo rešitve.

Ob praznovanju 10. oktobra s strani dežele hočemo ugotoviti, kako daleč je naša država pripravljena, da reši manjšinske probleme v zadovoljivi meri. Priznati smemo, da se je tozadevno položaj izboljšal v toliko, v kolikor najdemo med predstavnike večinskih strank vendar tudi osebe, ki jim je resno na tem, da se uredi ta vprašanja pravično. Izboljšalo se je celotno vzdušje ter je pričakovati, da smo na Koroškem prvi večji korak za medsebojno razumevanje vendar že napravili. V vedno večji meri se sklepajo prijateljstva med slovenskimi in nemškimi koroškimi kulturnimi delavci ter predstavniki javnega življenja. Ob takih stikih je bilo možno spoznati medsebojne probleme ter videti tudi težave drugega. Vedno spet je bilo pri tem slišati, da bi se na Koroškem zaradi narodnostnih vprašanj ne smeli več prepirati ter bi bilo treba manjšinska vprašanja čim široko-grudneje reševati.

Razveseljeno pa je tudi dejstvo, da najdemo predvsem med mladino veliko razumevanja za medsebojne kontakte. Tako slovensko kot nemško govoreča mladina pozdravlja taka srečanja. Pri tem je že to pozitivno, da ne živimo več drug mimo drugega, ampak zavestno drug ob drugem, oziroma drug z drugim. Ob vsem tem si na drugi strani seveda nečemo zapirati oči pred dejstvom, da najdemo po naših vaseh še mnogo oseb, ki zaničujejo sleherno slovensko besedo ter so proti vsakemu sožitju v deželi. Tudi do teh oseb bomo skušali vedno spet najti človečanski odnos v prepričanju, da v današnjem času sovraštvo med posamezniki in narodi ne more koristiti nikomur.

V soboto, 10. oktobra, bodo v deželi velike slovesnosti zaradi otvoritve podjunske železnice. Državni predsednik, vrsta ministrov ter državnih in deželnih poslancev bo v Pliberku in Dobu zastopana, kjer bodo pozdravili Korošci svojega državnega predstavnika. Kljub temu, da se še ne ve, kako se bo železnica, s finančne strani gledano, obnesla, pa je treba vendar ugotoviti, da država izpolnila tozadevno obljubo, danes koroškemu prebivalstvu leta 1920. Brez dvoma bo podjunska železnica poživila gospodarstvo vzhodnega predela južne Koroške. Nova industrijska podjetja bodo dajala v vedno večji meri možnost za zaposlitev doma, glede česar je južna Koroška napram drugim predelom naše dežele še vedno močno zapostavljena.

Izboljšale pa so se v preteklih letih prilike tudi v zvezi z dobrimi sosedstvenimi odnosi, ki jih goji Avstrija z Jugoslavijo in Italijo. Številne slikarske razstave slovenskih umetnikov v Celovcu ter koroških v Ljubljani, koncertne prireditve ljubljanske filharmonije ter drugih glasbenih skupin in ansamblov, srečanja koroških literatov s pisatelji in pesniki iz Slovenije ter raznovrstni drugi stiki, predvsem med predstavniki občin tostran in onstran meje kažejo, da se uveljavlja vedno bolj težnja po sodelovanju v mejah odkritega prijateljstva. Vprašanje državne meje z Jugoslavijo danes ni več sporno. Koroški Slovenci se v polni meri priznavamo k Avstriji

Konferenca nevezanih držav

V Kairu začetek druge konference nevezanih dežel brez kongoškega ministrskega predsednika Combeja. — Kongoški ministrski predsednik ni mogel pristati kljub lepemu vremenu.

V slavnostno okrašeni veliki dvorani kairske univerze se je začela v ponedeljek druga konferenca voditeljev držav ali vlad nevezanih držav. Dogovorili pa so se tako, da bo glavna konferenca delala v plenu, medtem ko bodo ministri v političnem in ekonomskem odboru pripravljali dokumente.

Konferenca je začela svoje delo brez kongoškega predsednika Moiseja Combeja, ki je v ponedeljek na splošno presenečenje — namesto v Kairu — pristal v Atenah.

Bil je na poti v Kairo, da bi se udeležil konference nevezanih dežel. Vendar pa kongoški ministrski predsednik ni mogel pristati na kairskem letališču, ker ni dobil pilota njegovega posebnega letala zaradi slabega razgleda dovoljenja za pristanek. Zato je moral pilot letalo obrniti in leteti dalje v Atene.

V času, ko je Moise Combe letel nad Kairo, je bilo ugodno vreme, da bi mogel pristati na letališču. Zakaj je lahko odletelo in pristalo nešteto drugih letal? Konč-

no so našli v Kairu neki izgovor. Izdali so uradno utemeljitev, da ni dobilo Combejevo letalo dovoljenja za pristanek zato, ker je bilo v sosednjem zračnem prostoru neko potniško letalo v nevarnosti.

Moise Combe je med neprostoovoljnimi bičanjem v grškem glavnem mestu Atenah najavil, da želi čimprej z nekim potniškim letalom odleteti v Kairo, da bi mogel tako le sodelovati na konferenci. „Prijetljaj je pač pokazal, kje imamo iskati prijatelje in sovražnike Konga,“ je dejal Combe.

Na tej konferenci nevezanih dežel so navzoči: cesarji, kralji, principi ter republikanski vladni in državni voditelji. Skupno je zastopanih okoli 50 držav. Navzočih je še 11 delegacij, ki so prišle na konferenco samo kot opazovalci. To so predvsem zastopniki latinskoameriških držav. Kot neuradni opazovalci na konferenci je zastopanih zraven teh še 11 afro-azijskih organizacij.

Da kongoški premier Moise Combe ni dobil dovoljenja za pristanek na kairskem letališču, je iskati v dejstvu, da je velika večina azijskih in afriških dežel proti njegovi udeležbi na konferenci. Egiptovski predsednik Nasser in jugoslovanski državni predsednik Tito — ki veljata za prireditelja konference — sta poslala v nedeljo predsedniku Konga Kasavubu brzojavko, v kateri ga pozivata, naj bi on zastopal svojo deželo v Kairu. Vendar ta uporno vztraja pri zahtevi, da je Combe zastopnik Konga na konferenci.

Combe v Kairu v hišnem zaporu

V torek je odletel Combe z nekim potniškim letalom iz Aten v Kairo. Toda tam ga je pričakovalo silno presenečenje. Namesto, da bi ga sprejeli zastopniki egiptovske vlade, ga je državna policija odpeljala v hišni zapor nekje na robu mesta Kaira.

Poročilo iz Kaira je bojazen o pojavu Combeja na konferenci zaenkrat preuravnjena. Čeravno je bila njegova pot iz Leopoldvilla preko Aten v Kairo dolga več tisoč kilometrov, pa je pot iz okolice mesta v konferenčno dvorano še daljša in težavnejša.

Politični opazovalci in zahodni diplomatje v Kairu pravijo, da je Combe le edini voditelj zakonite vlade neke nevtralne države. Ravnanje egiptovskih oblasti z njim je nespodobno, izzivalno in proti mednarodnopravnim pravilom.

Novi stiki ZDA - Sovjetska zveza

Predsednik Johnson razglasil leto 1965 za leto mednarodnega sodelovanja

Kakor poročajo iz Združenih držav Amerike, se bodo pogovori med Washingtonom in Sovjetsko zvezo o kočljivih problemih hladne vojne verjetno nadaljevali takoj po predsedniških volitvah, 3. novembra, v New Yorku. Ti so bili za čas volilnega boja prekinjeni. Obe strani smatrat, da spada med najbolj pereča vprašanja razgovor o jedrski zmogljivosti Rdeče Kitajske.

V dobro poučenih političnih krogih v glavnem mestu Združenih držav Amerike, Washingtonu so mnenja, da bi — v slučaju ponovne izvolitve Johnsona za predsednika Bele hiše — mogli sovjetsko-ameriški pogovori zgladiti pot za vrhunski sestanek med Johnsonom in Hruščevom, ki naj bi bil v teku prihodnjega leta. To bi bilo tem lažje, ker je predsednik Johnson podpisal ukaz o razglasitvi leta 1965 za leto med-

narodnega sodelovanja. V razglasu, ki ga je podpisal predsednik ZDA, je poudarjena privrženost ameriške vlade načelom mednarodnega sodelovanja in s tem v zvezi novim ukrepom, zlasti glede sodelovanja z drugimi narodi.

Kar se pa tiče vrhunškega sestanka med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike, bi se seveda predsednik Johnson o tem najprej razgovarjal z britansko, francosko, nemško in italijansko vlado, ker bi se rad izognil vtisu, da razpravlja nekaj s Sovjetsko zvezo za hrbtom zaveznikov.

Tako Sovjetska zveza kakor tudi Združene države Amerike so še zmerom pripravljene zediniti se na kakršenkoli način in prepričati predajo atomskega orožja drugim deželam.

Avstrijci za izboljšanje radiotelevizije

Delovni odbor neodvisnega avstrijskega časopisja in revij je poslal v zvezi z vprašanjem izboljšanja radijskega in televizijskega programa na vse Avstrijce sledeči poziv:

„Prvič v 46-letni zgodovini avstrijske republike se vrši od 5. do 12. oktobra ljudsko glasovanje. Zato pozivamo vse državljane — ne glede na politično prepričanje — da se tega udeležijo.

Smoter ljudskega glasovanja je, da bi že enkrat rešili radijsko revščino, kajti radio in televizija sta potrebna popolne obnove. To vprašanje pa bi morali rešiti vladni stranki. A svoje obljube nista izpolnili. Zato predlagamo, s podporo najboljših domačih in tujih strokovnjakov, sodoben — moderen zakon za radiotelevizijo. Ta zakon je nepristranski in služi le koristim celotnega ljudstva. Pri tem gre še za važnejše stvari. Ljudsko glasovanje bo zato poskrbelo, da bomo važne in kočljive probleme v Avstriji reševali na stvarni podlagi in jih ne zavlačevali ali pustili nerešene iz strankarske sebičnosti.

Nismo proti strankam, ki so v demokratični državi nujne. Pač pa smo proti nedopustnim gospodovalnim zahtevam strank. Republika mora biti lastnina vseh državljanov in ne le plen strankinih upravnikov.

Avstrijci! Dajte nam svoje podpise v vpis-

ter želimo prispevati svoje za procvit in uspešen razvoj naše države. V tem smislu želimo obhajati letošnji 10. oktober kot dan zblizanja, ko bodo naši pevci z domačo slovensko melodijo pozdravili na koroških tleh svojega državnega predsednika.

ne pole, ki so na razpolago od 5. do 12. oktobra v vseh občinah Avstrije.

Pozovite tudi svoje sorodnike, prijatelje in tovariše podjetij, da bodo podpisali! Nihče ni brez moči! Vsak lahko soddloča!

To ljudsko glasovanje pomeni ognjeni krst naše demokracije. Politika strank je namreč — za kulturno državo Avstrijo — v nekem odločilnem vprašanju odpovedala. Zato pa ne bo ljudstvo!

KRATKE VESTI

● Bivšega esesovskega generala Karla Wolffa so v Münchnu obsodili na 15 let težkega prisilnega dela. Wolff se bo pokoril, ker je sodeloval pri umoru 300.000 Židov med drugo svetovno vojno. Ta nacistični vojni zločinec, bivši tesni sodelavec Hitlerja in Himmlerja ter glavni komandant nemškega Wehrmachta v Italiji pred koncem vojne, je star zdaj 64 let.

● Policija v Nancyju (Francija) je prijela pet mladoletnikov, osumljenih trgovanja s človeškimi lobanjami. Po ugotovitvah kriminalistov gre za tolpo, katere člani so na pokopališčih odpirali grobove in kradli lobanje. „Plen“ so prodajali študentom medicine, ljubiteljem grozljivih šal in ljudem, ki hočejo za pepelnik nekaj prav posebnega.

● V obrambo kopalcev pred morskimi psi nameravajo v južnoafriških morskimi kopališčih razpeti več kilometrov dolge najlonske mreže, ki so se baje obnesle pri številnih poskusih.

● V Posanju se širi epidemija griže. Uveljavili so več zaščitnih ukrepov, med dru-

gim so začasno zaprli vrsto šol s skupno 50.000 učenci. Zdravstvene oblasti priporočajo pogosto umivanje rok ter odsvetujejo uživanje nerazkuženega sadja in surove zelenjave. Viri epidemije še niso znani.

● V kanadskem mestu Orlyju sta dva tatova skušala s nitroglicerinom razbiti blagajno tamkajšnje banke. Pri eksploziji se je porušilo eno krilo bančnega poslopja in tako je morala policija oba tatova izvesti iz ruševin. Toda blagajna je pri vsem tem ostala cela in v njej nedotaknjenih 40.000 dolarjev.

● „V nekaterih delih sveta se širi gobavost,“ je izjavil dr. Paul Brand, ravnatelj ustanove za boj proti gobavosti. Ta ustanova praznuje 90-letnico obstoja in delovanja. Brand je dejal, da je po vsem svetu 12 do 15 milijonov gobavcev in da se bo lezen ponovno širil zlasti v Kongu.

● V bojih s silami Vietkonga v obdobju od 20. do 26. septembra, je bilo 180 južnovietnamskih vojakov ubitih, 400 ranjenih, 130 jih pa pogrešajo. Izgube na drugi strani so bile 320 mrtvih in 145 ujetih.

Politični teden

Po svetu ...

NOVA POVELJA ZA VOJNE SILE ZDA V VIETNAMU

Kakor se je izvedelo iz dobro poučenih krogov glavnega mesta Združenih držav Amerike, Washingtona, so dobile ameriške vojne enote v Tonkinškem zalivu — ki ga imajo sedaj Amerikanci za vojno nevarnost številka 1 — povelje, da morajo napadale, če bi bilo to potrebno, preganjati in zasledovati ter premagati oziroma uničiti tudi preko mej Severnega Vietnama in Kitajske.

To povelje je ameriško obrambno ministrstvo izdalo zategadelj, ker so bila pred dobrim mesecem reaktivna letala rdeče Kitajske prestavljena v Severni Vietnam. Da bi moglo ameriško letalstvo v slučaju letalskega napada teh reaktivnih letal na rušilce Združenih držav Amerike učinkovito udariti nazaj, je zato tudi neobhodno potrebno prekoračiti sovražnikove meje.

PRED NOVIMI PREVRATI V SAIGONU

Komaj je bil zadušen državni udar v Saigonu, že krožijo govorice, da se pripravljajo novi prevrati in demonstracije. Med ministrskim predsednikom Khanom in Združenimi državami Amerike raste z dneva v dan večji prepad. V minulem mesecu so ena za drugo vrsteče se politične krize izpodkopale avtoriteto generala Khana. Zato ni čudno, če tudi sam ne kaže več volje, da bi zaustavil razvoj dogodkov. Nekateri oficirji celo premišlujejo, kako bi prevzeli oblast nase, preden bi nadaljnji nemiri spremenili deželo v popolno anarhijo. Izgleda, da se general Khan nagiba zmerom bolj na budistično stran. Budi zem se izprevrča polagoma v pravi vietnamski nacionalizem. Z ohlajevanjem simpatij generala Khana nasproti Ameriki, je pričakovati, da se bo pojavila protiameriška gonja, ki bi mogla privedi do izgrediv in obračunavanja proti Amerikancem v Južnem Vietnamu, kajti budisti zmerom bolj ščuvajo proti Združenim državam Amerike, čeprav jim ta daje obilno pomoč.

ZDA PROTI VOJNI Z RDEČO KITAJSKO

Minuli teden je govoril predsednik Združenih držav Amerike Johnson v mestu Manchesteru, v zvezni državi New Hampshire založnikom revij o sedanjem političnem položaju. Ob tej priložnosti je s poudarkom dejal, da on ne želi, da bi bili ameriški vojaki kdaj zapleteni v vojno s 700 milijoni Kitajcev.

Na vprašanje o predlogu republikanskega kandidata za predsedniške volitve Barrya Goldwaterja in nekaterih drugih republikanskih poslancev, zakaj ne raztegne vojno proti komunistom z Južnega Vietnama na Severni Vietnam, je predsednik Johnson odgovoril, da preden bi začel s tem, to je „bombe metati okoli“, so mu v prvi vrsti na umu posledice za mlade ameriške vojake. Izguba 190 življenj na ameriški strani v vojni v Vietnamu je dovolj. V tem govoru je predsednik Johnson prvič v letošnjem volilnem boju imenoval svojega političnega nasprotnika Goldwaterja.

V svojem govoru v Manchesteru je predsednik Johnson najavil nove pobude za popuščanje napetosti hladne vojne med Vzhodom in Zahodom. Svaril pa je istočasno pred zunanjo politiko, ki bi temeljila na nevarnih videzih.

ŠPIONAŽNI PROCES V ZDA

Neki Finec, ki je kot dvojni agent špioniral za Sovjetsko zvezo in Združene države Amerike hkrati, je prišel na sled velikopotezni sovjetski špionaži v New Yorku. Dva špiona Sovjetske zveze, in sicer 40-letni Aleksander Sokolov in njegova 34-letna žena se bosta morala zagovarjati pred ameriškim sodiščem, zaradi špionaže v prid Sovjetske zveze. Če ju bo sodišče spoznalo za kriva, jima zagotovo preti smrtna kazen.

Finec, ki je odkril Sokolova in njegovo ženo, se imenuje Karlo Tuomi, bo prisostvoval pri procesu kot glavna prič. Vlada Združenih držav Amerike je sprva poizkušala držati ime tega Finca v tajnosti. Objavili so samo, da je ameriška tajna policija razkrinkala nekega vodečega sovjetskega špiona in ga aretirala. Pozneje pa je isti špion izjavil, da je pripravljen od-

slej špionirati za Združene države Amerike. Finec je star 45 let. V rusko-finski vojni leta 1939-40 je prišel v rusko ujetništvo. In tedaj so ga izšolali za špiona.

Sokolov in njegova žena sta obdolžena, da sta šest let izdajala ameriške tajne dokumente Sovjetski zvezi. Zakonski par je aretirala tajna policija 2. julija 1963. Istočasno pa so aretirali tudi nekega sovjetskega oficirja, ki je bil zaposlen pri Organizaciji združenih narodov, ter njega in njegovo ženo osumili špionaže. Vendar so pozneje oba, v zameno za dva Amerikanca, ki sta bila v Sovjetski zvezi zaprta, izpustili.

Sedaj pa poročajo iz New Yorka, da je sodišče izpustilo tudi zakonski par Sokolov na svobodo. Ameriška vlada se je odločila, da prekliče obtožbo, ker bi nastop nekaterih prič pri javni razpravi lahko ogrožal delo tajne službe in s tem državno varnost.

BERLINSKI ZID DELOMA ODPRT

Pogajanja med Zahodnim Berlinom in Vzhodno Nemčijo, ki so se vlekla mesece in pri katerih so razpravljali o prepustu iz zahodnega dela mesta v vzhodni del, so končno le privedla do delnega uspeha. Obe strani sta se vendarle sporazumeli in podpisali prepustno pogodbo med Zahodnim Berlinom in Demokratično republiko Nemčijo.

Zaključek pogodbe so zapadni Berlinčani pozdravili z odobravanjem in so se vidno oddahnili. Za mnoge meščane mesta Berlina pomeni ta pogodba pravečati predčasni božični dar. Saj jim je dana na ta način možnost v Božiču obiskati na oni strani svoje ljubljene in drage sorodnike.

Pogodba dovoljuje štiri dobe obiska: prvi Berlinčani bodo lahko potovali skozi odprtino zidu že 30. oktobra, za Vseh svetnikov dan in vernih duš dan; druga doba, to je božični čas obiska velja od 19. decem-

bra do 3. januarja 1965; tretja in četrta doba pa je dovoljena v Veliki noči in Binkošti.

Prepustna pogodba pa gre h koncu meseca junija 1965 s četrto dobo obiskov. Obe strani pa sta izjavili, da bi bilo mogoče pogodbo v danem slučaju podaljšati.

Listino je podpisal za Vzhodni Berlin Horst Korber, osebni zastopnik sedanjega župana Willyja Brandta. Horst Korber je namreč ona oseba, ki je vodila osem mesecev težka in trdovratna pogajanja z Vzhodno Nemčijo, ki so končno le privedla do uspeha in pogodbe.

RDEČA KITAJSKA JE SLAVILA 15. OBLETNICO

V znamenju ideološkega spora s Sovjetsko zvezo je slavila pretekli teden rdeča Kitajska 15-letnico ustanovitve ljudske republike. Medtem ko pri slavnostnih govorih na „Trgu nebeškega miru“ v Pekingu — pred več kot 500.000 ljudi — ni bilo nič slišati o ideološkem sporu med Sovjetsko zvezo in Rdečo Kitajsko, v sovjetskem in kitajskem časopisju ni manjkalo medsebojnih obrekovanj.

Pozdravna poslanica, ki jo je Moskva poslala Pekingu — obsegala je samo 170 besed — je bila napisana v tako hladnem tonu kot še nikoli poprej. Vsebovala je samo suhe prazne stavke. Še lansko leto je obsegala pozdravna poslanica 450 besed in je bila v primerjavi z letošnjo naravnost prisrčna.

Na proslavi so bili navzoči poleg kitajskega predsednika komunistične partije Mao Tse Tunga še ministrski predsednik Ču En Lai in drugi visoki kitajski vladni uslužbenci, kakor tudi 3000 inozemskih gostov. Med njimi so bili: romunski ministrski predsednik Maurer in vzhodnonemški zunanji minister Bolz. Sovjetsko delegacijo je vodil predsednik sindikalne organizacije Grišin.

Domnevanja, da bodo izvedli Kitajci ob obletnici svojo prvo atomsko eksplozijo, se niso uresničila.

... in pri nas v Avstriji

SPET: AVSTRIJA IN EGS (EWG)

Minister dr. Bock je preteklo soboto ob priliki otvoritve Graškega velesejma ponovno obravnaval vprašanje asociacije oz. zblizanja med Avstrijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo (EGS, t. j. EWG), in to zlasti v zvezi z bližnjo konferenco ministrskega sveta EGS-držav v Bruslju dne 12. in 13. oktobra t. l., na kateri bodo razpravljali tudi o tem, v koliko je možno gospodarsko oz. trgovsko zblizanje z Avstrijo, ki je sicer članica držav EFTA (Evropskega združenja svobodne trgovine).

V zvezi s tem vprašanjem je minister dr. Bock izrecno ugotovil, da asociacija Avstrije z državami EGS ne predstavlja nikakršne kršitve avstrijske državne pogodbe niti njene nevtralnosti. Nadalje ne smemo izgubiti izpred oči ponovno ugotovljenega dejstva, da zavzema Avstrija do skupnosti držav EGS v zadevi trgovinske izmenjave posebno stališče; kajti nobena izmed ostalih držav EFTA ne izvaža 50 odstotkov svojih proizvodov v države EGS, kot je to slučaj z Avstrijo. Poleg tega meji od vseh EFTA-držav edino Avstrija na države za železno zaveso, s katerimi je dosti težje trgovati kot pa n. pr. z Zapadom. Zato je tako rekoč nevzdržno sedanje stanje, ko mora Avstrija za blago, uvoženo iz EGS-držav, plačevati 60 odst. višje carine.

Na gori omenjeni gospodarski konferenci v Bruslju bo važna točka dnevnega reda tudi znižanje oziroma odprava carin v okviru EGS-držav. V zvezi s tem pa se je te dni razširila vest, da bodo tudi EFTA-države do konca leta 1966 skoraj popolnoma ukinile carine in sicer prvenstveno za industrijske proizvode.

Ker so se v zadnjem času ponovno pojavili glasovi iz inozemstva, češ da bi Avstrija s pristopom k EGS kršila svoje obveznosti iz državne pogodbe, je to minister dr. Bock odločno zanimal, rekoč: „Nihče v Avstriji ne misli na njen pristop k EGS v kakršnikoli obliki; ona hoče le svoje gospodarske odnose do EGS spraviti na pravilno, smotrno podlago s posebno tozadevno pogodbo. Ta gospodarsko-trgovska ureitev tudi za EGS-države ne bo brez pomena in koristi, kajti naša država je na primer lansko leto uvozila iz njihovega območja za 25,4 milijard blaga, vanje izvozila pa le za 17,2 milijard; torej izhaja iz tega pasivna bilanca Avstrije nasproti EGS-državam v znesku 8,2 milijard. Zato u-

pam, da bo ministrski svet EGS-držav na svoji seji 12. in 13. oktobra v Bruslju vendar končno le odobril uradna pogajanja med Avstrijo in EGS (EWG).“

PRESENEČENJA OB VOLITVAH V DELAVSKI „PARLAMENT“

Predzadnjo nedeljo in ponedeljek so bile volitve delavcev in nameščencev v Delavsko zbornico. Na izbiro je bilo 5 kandidatnih list: Zveza delavcev in nameščencev (OeAAB), ki je v sklopu Ljudske stranke, komunistična, socialistična, lista „svobodnežev“ (FPOe) in nadstrankarska.

Dokončni rezultati za vso Avstrijo so postali znani šele konec preteklega tedna: OeAAB je sedaj dobila 180 (61) mandator, komunisti 37 (40), socialisti 555 (563), svobodneži 27 (32), nadstrankarska lista 11 (15). (Številke v oklepaju pomenijo rezultate predzadnjih volitev.) Ako na hitro pogledamo izide volitev po posameznih deželah, opazimo to posebnost, da so socialisti v vzhodnih in južnih deželah (Dunaj, Niževavstrijsko, Gradiščansko, Štajersko in Koroško) skoraj vsepovsod izgubili glasove oz. mandate, medtem ko so v zapadnih deželah (zlasti na Tirolskem in Predarlskem) dobili nekaj več glasov. Zanimivo je tudi, da je OeAAB na Gradiščanskem in Predarlskem vprav med delavstvom zabeležila precejšnje uspehe in je tudi sicer v splošnem lahko zadovoljna z izidom teh volitev, saj je v celoti pridobila 19 novih mandatov!

Razlika v volilnih izidih med vzhodnim in južnim delom Avstrije na eni strani in med zapadnim na drugi je vsekakor treba deloma pripisati aferi v zvezi z nenadno nedavno prisilno odstavitvijo notranjega ministra Olaha, ki uživa precejšnje simpatije med socialisti na Niževavstrijskem, Gradiščanskem in na Dunaju. Omembe vredne so tudi izgube stranke „svobodnežev“ kot tudi komunistov. Le na Dunaju izgleda, da je del socialistično usmerjenih delavskih volilcev volil komunistično listo v znak protesta proti socialističnemu vodstvu v zvezi z bivšim ministrom Olahom.

Volilna udeležba je bila zopet zelo pičla; nekatera volišča so komaj dosegla 30 do 40 odstotkov; tudi v nekaterih veleblagovnicah ni volilo niti polovica volilnih upravičencev. Iz tega sledi, da je bilo zelo malo zanimanja za volitve. To tako rekoč pomeni, da marsikateri delavec oziroma nameščenec še dosti premalo pozna, kakšne

SLOVENC

doma in po svetu

Stanko Cajncar: „Misli o koncilu“

Medtem ko se je že začelo novo zasedanje II. vatikanskega koncila, se nam zdi umestno opozoriti na slovensko revijo Nova pot, ki je glasilo Ciril-metodijskega društva katoliških duhovnikov Slovenije. V št. 4-6 te revije je Stanko Cajncar objavil zelo obširne Misli o koncilu, ki obsegajo vso številko (skoraj 200 strani). Sicer gre za „zapiske o 2. zasedanju“, toda prav sedaj koncilski očetje še glasujejo o predmetih razprav s tega zasedanja. Tako strnjene pregleda o vprašanjih, o katerih se je razpravljalo, tudi v drugih jezikih ni prav lahko dobiti, posebno še, ker so ti zapiski sestavljeni kritično, to se pravi, da ne prikrivajo raznih nasprotovanj, ki so se pojavila na koncilu o nekaterih vprašanjih. Kdor se hoče — laik ali pa duhovnik — v slovenščini poučiti o sedanjem koncilu, mu je številka Nove poti nujno potrebna.

Novi slovenski otroški vrtec v Trstu

S prvim oktobrom je začel delovati novi slovenski otroški vrtec na slovenski osnovni šoli v Trstu v ulici Donadoni. Novi vrtec je plod dolgoletnih in vztrajnih bojov slovenskih predstavnikov v tržaškem občinskem svetu. Ustanovitev slovenskega otroškega vrtca je bil eden izmed pogojev, da je predstavnik SSL dr. Simčič glasoval za lanski občinski proračun. Tržaška občina upravlja zdaj tri slovenske otroške vrtce, in sicer na Greti, pri Svetem Ivanu in v ulici Donadoni.

Planinski večer v Ramos Mejia

O zadnji slov. argentinski ekspediciji na Kontinentalni led je predaval 29. avgusta gornik Peter Skvarča. Zanimivo predavanje, ki je bilo v Ramos Mejia (Argentina) v Slomškovem domu, so spremljale lepe barvne slike. Za prvi cilj „Gorra Blanca“ so potrebovali 15 dni. 40 km proč pa se je blestela glavna točka izrednega doživetja: ognjenik (vulkan) Lautaro. Ekspedicija je dosegla z velikimi napori zastavljeni cilj in nad neskončnim ledenim gorovjem je zaplapolala slovenska zastava. Večer, ki je bil resničen užitek vseh ljubiteljev gora, ki so napolnili dvorano, je vodil predsednik SPD g. Robert Petriček.

40 let že romajo

naši ameriški Slovenci k podobi Marije Pomagaj, ki jo imajo na ameriških Brezjah pri slovenskih frančiškanih v Lemontu v državi Illinois v Združenih državah. Tam je zgrajen tudi romarski dom in zavetišče za stare ljudi.

Slovenski oktet v Gorici

Pred kratkim je gostoval v Gorici oktet iz Ljubljane. Oktet uživa namreč mednarodni sloves. Dunajska glasbena kritika ga ocenjuje kot „orgle slovenskih glasov“. In res so mogli poslušalci spoznati, da zveni njihovo petje kot orgle od najtišjega pianissima v večno lepem Večernem ave, pa tja do viharnega kozaškega fortissima v Pesmi o atamanu Platu. Koncertni spored okteta, ki je nastopil v Katoliškem domu, je bil zelo pestro sestavljen. Petje ansambla je bilo na najvišji umetniški ravni.

Več kot vsako strokovno ocenjevanje je vredna za pevce iskrena hvaležnost, s katero so odhajali ljudje iz dvorane. Resnična globoka kulturna vez pesmi je združila v dvorani občinstvo različnih mišljenj in obeh narodnosti.

Šolsko imenovanje v Gorici

Z odlokom prosvetnega ministra je bil imenovan na podlagi izpitov ravnatelj slovenskih srednjih šol v Gorici prof. Mihael Rožič za ravnatelja prve stopnje višjih srednjih šol. V staležu določeno mesto ima na liceju „Dante“ v Gorici.

dolžnosti in kakšne pravice zahteva oziroma nudi Delavska zbornica svojim članom. Marsikateri od njih komaj po imenu pozna to delavsko ustanovo; zato komaj vé, v kakšne namene je bila ustanovljena in kakšne ugodnosti mu lahko nudi. Zato so upravičeni oni, ki dolžijo vodstva Delavskih zbornic, da se veliko premalo trudijo za to, da bi povečala in poglobila stike s svojim članstvom.

Končno je zanimivo na Koroškem, da so socialisti vkljub delni izgubi glasov le še obdržali isto število mandatov; da niso doživeli hujšega poraza (zlasti v zvezi z nedavno afero in sodnim procesom v zadevi celovskega gradbenega urada), se skoraj gotovo morajo zahvaliti vplivni osebnosti sedanjega predsednika Koroške delavske zbornice Scheiberja. Največ je tokrat pridobila na Koroškem OeAAB, ki ima dva mandata več, FPOe je izgubila en mandat, enako tudi komunisti; nadstrankarska skupina je obdržala dva dosedanja mandata.

Za Slovence se zanimajo

Minnesotska državna univerza želi zbrati vse mogoče vire za proučevanje preteklosti slovenskih priseljencev v Združene države.

„Hočemo, da bo v Ameriki velika centralna knjižnica, katera bo vsebovala gradivo vseh skupin in strank američanskih Slovencev,“ je naznanil profesor zgodovine na državni univerzi v Minnesoti v Združenih državah Amerike, Clarke A. Chambers.

Univerza države Minnesota je nedavno nudila američanskim Slovincem širom Amerike lepo priliko za stalno ohranitev zapisnikov, osebnih listin in drugih zapisov, kakor tudi zbirke časopisov, brošur, lger in pesmi.

„Recent Immigrant Archives“ je oddelek univerze pod vodstvom izvežbanega arhivarja, ki je zmožen slovenščine ter drugih slovanskih jezikov. Z namenom, da bo gradivo dostopno in na razpolago zainteresiranim, zlasti znanstvenikom, kakor tudi darovalcem je v to svrhu knjižnica že nabavila nekaj vrst fotografskih aparatov, ki so v knjižnici in se bo gradivo lahko dobilo po nizkih cenah, kot običajno po vseh knjižnicah.

Univerzna knjižnica je edina na svetu, ki se je sistematično zavzela, da fotografira (microfilm) slovenske časopise in revije, ki so izhajali — in še izhajajo — v Ameriki. Ker časopisi v arhivih večinoma hitro razpadejo, se jih lahko ohrani edino potom mikrofilmov, po mnenju profesorja Chambersa. Na razpolago bodo vsakemu človeku ali knjižnici kjerkoli; vsakdo bo lahko kupil pozitivne posnetke. Sledeči mikro-

film, ki se na ta način že lahko nabavi, vključuje list: Proletarec, vse izdaje od 1905; Glasilo K.S.K.J., od 1915; Glasilo S.N.P.J. in njegovega prednika, 1903—1916 in Ameriška Domovina, od začetka, 1893.

„Zgodovinarji, ki so uvedli to delo na minnesotski univerzi, poudarjajo, kako važna je velika knjižnica, ki bi vsebovala celotno zbirko gradiva, ki se nanaša na južne Slovence, na obeh straneh morja,“ je rekel prof. Chambers. Taka knjižnica spada v javno državno univerzo, ki je podpirana od javnih dohodkov in davkov. „Važno je, da se nahaja dovolj blizu središča slovenskih naselbin,“ je dodal, „da bo možno vsem onim, ki ne bodo nikdar hodili v slo-

venske kraje v Evropo, študirati tukaj ali pa posetiti knjižnico na ogled gradiva za življenje njihovih prednikov. V taki zbirki je potrebno, da so shranjene izdaje in rokopisi vsake vrste, ne glede na politično ali versko prepričanje njihovih avtorjev. Edino v slučaju dobrega odziva vseh skupin bo mogoče pripraviti zgodovinske spise, v katerih ne bo nobena skupina prezrta.

Najnujnejše zdaj je, da se v kratkem zberejo duplikati tisoč brošur, knjig, revij in časopisov. Mnogo tega ima zdaj Narodna knjižnica v Ljubljani. Tako je tam tudi zbirka Erazma Gorsheta in Matije Pogorelca, ki sta zbirala leta in leta.

Ali ni to nauk za nas koroške Slovence, da skušamo shraniti slovenske knjige, zapiske društev, prireditve in raznih dogodkov za zgodovino? Treba je tudi popisati vse, kar so naši ljudje v preteklih letih pretrpeli, da bo zgodovina o nas pravično sodila.

O današnji slovenski vernosti

V Zagrebu že nekaj časa izhaja list „Glas koncila“. V tem listu smo brali 5. julija zanimiv razgovor z ljubljanskim nadškofom dr. Jožetom Pogačnikom. Urednik lista ga je izpraševal za njegove poglede in njegovo mnenje o današnji slovenski religioznosti z ozirom na razmere v Jugoslaviji. Članek se glasi:

Po svoji gospodarski sestavi (ekonomska struktura) in po ritmu socialnega spreminjanja se Slovenija v marsičem razločuje od drugih jugoslovanskih republik. Izpraševali smo, kakšno je razmerje med religioznostjo na deželi in ono v mestih na Slovenskem. Ljubljanski nadškof nam je na to vprašanje odgovoril, da je v Sloveniji razloček med mestom in vasio manjši, kot pa je drugod v Jugoslaviji ter da so vasi na Slovenskem več ali manj predmestja.

„Vaška vernost (religioznost) je povezana z naravo in je bolj kolektivna (skupnostna) — pa je tudi bolj površna. V mestu je vernost bolj redka, zato pa nastopa (se kaže) kot globlji osebni izraz. Na vasi so zunanja, tradicionalna verska miselnost, verski duh po družinah in vpliv dobrega duhovnika močne opore za vsakega posameznega vernika, toda na vasi tisti, ki je hodil v cerkev iz navade, kaj lahko od-

pade. Na vasi se stari drže svojega, mladina pa postaja indiferentna (mlačna, brezbrilna). Nasprotno po mestih, kjer je ravnodušnost do vere že razširjena, pa med mladino klije in se budi izkristalizirana religioznost. Zaradi tega kmečki fant laže izgubi vero, kot pa jo izgubi fant v mestu.“

„Na vasi hodita vstret tradicionalna (običajna) vera in verska nevednost, celo babjevernost. V mestu je sorazmerno manj vernih, toda ti, kar jih je, so pa bolj praktični katolíci.“ Ravno zato je izredno značilna ugotovitev, da „slovenska vaška vernost peša, mestna pa se krepi“.

Industrijska izravnava (nivelacija) prinaša mestni guh v vasi — in v tej krepitvi in prebujanju religioznosti v mestu je zagotovilo verskega preroda v prihodnji novi vasi, katera bo drugačna, bolj podobna jutrišnjemu mestu in zato verna (religiozna).

Praktična je misel, da bi „na vasi bilo treba poučevati poleg katekizma tudi sodobni krščanski pogled na svet in tako pripravljati mlade kmečke ljudi na srečanje z mestno miselnostjo (mentaliteta)“.

Kaj mislijo

Eden od ljubljanskih bogoslovcev je povedal, kar je sam opazil, namreč: „Ne manjka priložnosti, da ljudje slišijo o krščanskih resnicah... Gre za obliko, v kateri se jim te podajajo. Treba bi bilo, da slišijo o njih v sodobnem jeziku, ki ga razumejo in na katerega so se privadili na drugih področjih.“

„Malo je pravih nevernežev. Večina odpade iz praktičnih razlogov,“ je rekel drugi.

„V naglem tehničnem napredku se niso znašli... Prehitri življenjski tempo ljudem ne da časa, da bi mislili o smislu življenja.“

„Ljudje so dobili vtis, kot da je vera nekaj zastarelega; nekaj, kar nima znanstvene podlage... Ravno tako pa so tudi videli, da mnogi verniki ne živijo po veri!“

Za samokritičnost bogoslovcev v Ljubljani govore naslednji njihovi odgovori:

„Toliko časa bomo sami krivi, dokler ne pokažemo, da želimo ljudem služiti, ne pa jim vladati...“ Eden pa je tole ugotovil: „V našem jeziku nimamo primerne literature za sodobne izobražence.“ Dalje: „Duhovniki so vedeli govoriti več o kaznih kot pa o Veselem oznanilu... Verouk se je učil za rede...“

Na vprašanje, kaj in kako je potrebno ljudem govoriti, da bodo spet verovali, so soglasno odgovorili: „Prigigati z lastnim življenjem!“ „Z dejanji dokazati, da smo kristjani. Šele potem govoriti o Kristusu, razpetem na križu, v jeziku, ki ga današnji človek razume.“ „Enostavno in stvarno — brez baročnega okrasja — razlagati verske resnice.“ „Naj spoznajo, da se Bog veseli napredka znanosti in povečanja življenjskega standarda, da se Bog veseli našim veseljem.“ „Vero prikazati kot nekaj zaželenega, ne pa kot kup zapovedi in prepovedi.“ „Tako, da se bodo ljudje začudili nad božjo dobroto. Pokazati jim, da se evangelij tiče ravno njih.“ „Najbolj prepričljivo govori tisti, ki ljubi ljudi. Govoriti o največji zapovedi „ljubezni“, da „bodo vsi eno, da se med ljudmi ustvari razmerje kakor vladavina v globinah sv. Trojice.“

To je glavna vsebina ankete „Glasa koncila“ s slovenskimi bogoslovci v Ljubljani. Prav nič niso bili pripravljeni nanjo. Brez vsakega vpliva so odgovarjali prostodušno na vprašanja, kot je vsak od njih čutil.

Kratke kulturne vesti

PAPEŽ PAVEL VI. OBDAROVAL BANJALUŠKO ŠKOFIJO.

Papež Pavel VI. je poslal katoliški skupini Banjaluke darilo v višini 2 milijonov din. Vsoto naj bi porabili za obnovo pravoslavne cerkve, ki je bila med drugo svetovno vojno močno poškodovana.

KONSERVACIJA SAMOSTANA SV. ARHANGELA

Skupina strokovnjakov zavoda za zaščito kulturno zgodovinskih spomenikov Makedonije je spet začela konservirati samostan sv. Arhangela, ki stoji v predmestju Prilepa (Jugoslavija). Prva dela so opravili že lani. Takrat so sondiranja pokazala, da se pod debelo plastjo prevleke cerkvenih sten na več mestih skrivajo freske. Razen fresk in zapisov restavrira tudi veliko število dvorcev in gostišč. Pri teh delih bodo letos porabili več kot 10 milijonov dinarjev. Naselje Varoš v zahodnem delu Prilepa, v katerem stoji samostan, je imelo po neki legendi 77 srednjeveških cerkev. Ohranjenih je 5, najbolj znamenita pa je cerkev sv. Nikole, ki so jo konservirali pred dvema letoma. Samostan sv. Arhangela je nastal najbrž konec 14. ali pa v začetku 15. stoletja kot volilo kralja Vukašina in njegovega sina Kraljeviča Marka. V cerkvi samostana sta ohranjena njuna portreta. Sodijo, da imata veliko umetniško vrednost.

KONGRES ZA PSIHLOGIJO

24. kongres nemškega društva za psihologijo so odprli v auditoriju maksimum (največji dvorani za poslušalce) dunajske univerze. Ob tej priložnosti je imel predsednik dunajskega univerzitetnega inštituta za psihologijo, prof. Hubert Rohrer slavnostno predavanje.

RAZŠIRITEV UMETNIŠKEGA SENATA

Umetniški senat v prosvetnem ministertvu — kolegij, v katerem so nosilci visokega avstrijskega odlikovanja — je soglasno sklenil povečati število članstva za tri zaslužne moze. Na predlog umetniškega senata je prosvetno ministertvo poklicalo v zgoraj omenjeni kolegij: pisatelja Alexandra Lernet-Holenia, arhitekta Roderika Rainerja in komponista Alfreda Uhla.

PAVEL VI. KMETOM

Petnajst tisoč poljedelcev se je zbralo v Rimu na letni kongres in prišli so v avdienco k papežu, med njimi tudi dva brata papeža Janeza XXIII. Papež Pavel VI. je oba brata povabil na balkon, s katerega je povedal poljedelcem tole:

„V teh časih doprinašate žrtve zaradi svoje zvestobe zemlji, doprinašate to, da zaslužite manj kot drugi delavci, da občutite težo svojega gospodarstva in breme svojih dolgov.“

Toda zaupajmo! Tudi vaše razmere se morajo izboljšati. Saj proizvajate dobrine, brez katerih svet ne more živeti. Vi predstavljate najbolj stalno in najbolj krepko družbeno plast. Tudi za vas pride pravica, saj pridelujete kruh, da si ljudje tešijo glad. Zaupajte in ljubite to zemljo, zemljo, ki jo delate rodovitno; zemljo, v katero so vtisnjene vse vaše muke in skrbi, in ki zahteva toliko naporov! Zato jo mladina zapušča, da si poišče bolj donosne posle, lažjo obogatitev ter bolj svobodno in moderno življenje... Ljubite tudi Mater Cerkev! Zemljo ljubite zaradi zemeljskega kruha, Cerkev zaradi nebeškega kruha. Zvesti veri svojih dedov vztrajajte močni v svetem in plemenitem razumevanju življenja! Bodite prepričani, da se noben drug način mišljenja in življenja ne more primerjati z resničnostjo in dostojanstvom krščanskih misli in krščanskega življenja... Cerkev stoji z vami in vam pomaga.“

LINZ RAZSTAVLJA DELA FRONIUSA

Mesto Linz bo razstavilo v dveh inštitutih skupno delo Hansa Froniusa in sicer v Deželnem muzeju grafike, 190 po številu in v galeriji „Kontakt“ pa prvič njegovo slikarstvo. To je največje počaščenje umetnika po dvajsetih letih, ko je razstavljal v „Albertini“.

Zato so njihovi odgovori tem bolj zanimivi in tudi pomembni. Veliko povedo.

Bog ve, kako pa mislijo naši celovski bogoslovci. Kot vemo, se tudi oni z vso plemenitostjo pripravljajo na velike naloge, ki jih čakajo v božji službi na Koroškem.

Beg z dežele

Združeni narodi so v svoji zdravstveni organizaciji objavili obširno razpravo o posledicah preseljevanja v mesta. Prebivalstvo se hitro množi in njegov prirastek sili naravnost ali po ovinkih v mesta. Dežela postaja puščava ne le zaradi bega v mesta, ampak tudi zaradi tega, ker napredna promizvodnja v poljedelstvu rabi vedno manj ljudi in zemlje, da prehrani človeštvo! — Slika, kako hitro se spreminja lice dežele, je Amerika sama. Še leta 1850 je živelo 85% Američancev na deželi. Danes živi na kmetijah le še 7% prebivalstva, 23% pa jih je v naseljih, ki niso ne kmečka ne mestna.

Z „Mladim rodom“ v novo šolsko leto

Se preden se je pričelo novo šolsko leto, je bila prva številka XIV. letnika „Mladega roda“ že natiskana. Učitelji so mogli tako že prve dni uporabljati šolsko glasilo ter ga razdeliti med učence, ki so prijavi le n k slovenskemu pouku. Tudi tokrat je letnik tako urejen, da je predvidenih za šolsko leto pet števil.

V izvodu, iz katerega naši učenci že pridno prebirajo, je zbrana snov za september in oktober. Na platnicah „Mladega roda“ sta najprej objavljeni pesmi „Kje so tiste stezice“ ter splošno znana ponaredela „O moj preljudi dragi dom“. Veliko veselja bodo imeli otroci v drugem šolskem letu z besedilom in ilustracijami pod vzglavjem „Zverine pokopavajo lovca“. Za posebno bistre glave pa so mišljene uganke, križanka in dopolnilnice. Naslovna stran nam prikazuje pastirje ob ognju na paši. Takoj smo torej sredi lepih spominov iz mladih let, sredi doživljanja na paši, ki nam dandanes tudi že podoživlja. Toliko k nam v vedno manjši meri doživlja. Toliko k ovojnim stranem! Sedaj pa k ostali — zelo pestri vsebini!

„Srečno, prijatelji!“ je pesem, ki izpoveduje bridko resnico, da mora zapustiti začetnik-solarček svoje domače, od materine negovane gnezde. A tudi tu pomaga mati preko prvih težav, ki pravi: „Kaj bi tožil, sine! Nič ni iz njega, ki mladost mu brez učenja mine.“

Kako naj se vede na poti v šolo, opominja učenca berilo Franceta Bevka. „Lisica in grozdje“ je spet učna snov za malčke. Nato sledijo domoznanski sestavki. Mnogo novih besed spoznavamo, in to iz raznih zanimivih področij, celo zobna ščet pride pri tem do veljave.

Nato jemljemo slovo od naših prijateljev — lastovic v pesmi Darine Kone „Lastovičkam“. Ljubka je tudi pesmica Neže Maurerjeve „Sonček potepuh“. Noče nas več tako ogrevati kot spomladi in poleti, ni čuda, ako se zgraža nad njim celo solarček, ko

pravi: „Sonček, sonček, potepuh — dosti mi je tvojih muh!“ Fantiček sonce celo opozarja, kaj bo z njim, ako ga ne bo v zadostni meri grel: „Če me res več nimaš rad, bom takoj dobil — prehlad.“

Vsestransko zanimiva je tudi snov „To in ono iz narave“. Ob tem gradivu spoznavamo nove rastline, v zvezi z domačimi živalmi pa sprejema mladina zlate nauke za življenje kot: „Skupna vzgoja v mladosti dela čudeže.“

Precej napeto pisana je pripovedka o „neumnem“ zajcu, kateri sledi vrsta beril in pesmic, ki bodo mladino zares razveselila, jo notranje obogatila ter pomagala vzgojiti v koristne člane naše družbe. Posrečeno izbrane so tudi tokrat v „Mladem rodu“ pravljice, polne bujne fantazije ter tihe, skrivnostne lepote so. Tudi Turki so s svojimi krivimi sabljami zastopani ter prodirajo v koroški narodni pripovedki proti Železni Kapli. Svet pripovedk doživljamo nato ob narodopisnem prispevku glavnošolskega učitelja Valentina Koschutnika, v širši svet ter stremljenja po sodelovanju med narodi pa nas popelje članek „O združenih narodih“. Krog stvarnih področij zaključuje Hanzi Millonig, stric Tonej pa poziva mladino k sodelovanju: „Upam, da mi boste kmalu poslali rešitev križanke in da boste rešili vprašanja, ki so stavljena v tej številki. Želim vam vsem obilo uspeha in vsa lepo pozdravljam!“ zaključuje stric Tonej, urednik „Mladega roda“. Tej želji se pridružujemo tudi mi ter kličemo: „Mnogo uspehov v novem šolskem letu, in sicer vsem, učencem in vzgojiteljem!“

● Predstavniki javnega življenja v Slovenjem Gradcu so na posebni žalni seji ustanovili Meškov sklad v spomin preminulega pisatelja Ksaverja Meška. Sredstva za sklad bodo prispevala podjetja in posamezniki, namenjen pa bo štipendiranju slavistov.

CELOVEC

(Število učencev v ljudskih in glavnih šolah)

V Celovcu obiskuje ljudske in glavne šole 6540 učencev, ki so porazdeljeni v 217 razredih. Kakor poroča celovski mestni šolski urad, obiskuje samo ljudske šole 3468 otrok. Od tega števila je samo prvošolčkov 941.

V glavni šoli je 2494 učencev, medtem ko jih je v posebnih šolah 578. Število razredov znaša: v ljudskih šolah 108, v glavnih šolah 78 in v posebnih šolah 31. Tako odpade v glavni in ljudski šoli na razred povprečno 32 učencev, medtem ko odpade v posebnih šolah na razred 18 učencev.

NOVI ITALIJANSKI KONZUL V CELOVCU

Pred nekaj dnevi je obiskal ob priliki prevzema konzularne službe v Celovcu generalni konzul in pooblaščen poslanik Italije dr. Cristano Ridomi, v spremstvu dosedanjega vodje italijanskega konzulata dr. Andiceja, župana našega mesta Hansa Ausserwinklerja.

TO JE NAS LAMPLNOV NUŽEJ

Že v zadnji številki našega lista smo poročali o smrti mladega, nadebnega fanta Lamplnovega Nužēja iz St. Lipša, ki se je ponesrečil s motornim kolesom, še preden je mogel obiskati svojo bolno mater v celovski bolnici. Že čez en mesec pa je umrl za poškodbami, ki jih je zadobil pri nesreči.

Kako priljubljen je bil mladenič, je pokazal njegov pogreb.

Za njim žalujejo ne samo njegova draga mati in njegovi ostali sorodniki, ampak tudi cela fara, ki še danes ne more doumeti, da ga je tako zgodaj poklical k sebi — v ovetu mladosti — naš pravični Sodnik.

SELE

(Smrtna kosa in ženitve)

Letos pri nas smrt pobira najbolj moške. Dne 22. julija je bil pogreb Janeza Kelih, b

Pred 80 leti

so pobirali udnino za Mohorjevo družbo za l. 1885. Udnino so tedaj plačali naslednji ljudje po naših krajih:

Galicija.— Ledvinka Alojzij, župnik; Biser Matija, učitelj; Urank Jože, Cenkelj Kristjan, kmečka sinova; Offner Juri, Ogris Rupert, Wutte Šim., Skoče Anton, Jernej Andrej, Rožar Mat., kmetje; Hofman Jože, rudar; Slugovc Marija, bajtar; Ude Marija, gostinja; Velkovec Marija, šivilja.

Obirsko.— Traven Juri, župnik; Karničar Juri, Ročnik Jože, Delavec Katra, delavci; Pasterk Helena, Breznik Helena, bajtarja; Miklav Johana, Mihevc Marija, kmetice; Kolar Liza, redov. priprav.; Nahtigal Jan., mestjan; Pahar Marija, mestjanka; Babnar Neža, Kokež Radica, Lipuš Janez; Rakež Lucija, Vogrin Jožef, Mikič Regina, Možarnik Hana, Holar Martin.

Zvabek.— Leskovar Jože, župnik; Mak Nužej, Steharnik Šimon, Hrastnik Anton, Trampuš Lekš, Mihev Jakob, Zlinder Matveyž, Kušnik Toma, Vošank Balant, Schweiger Šimon, Stefic Andrej, Sanuškar Karol; Lutnik Juri, fant; Staudekar Pavl, šivar; Trunk Jera, kuharica; Kristof Ana, kmetica; Mežnar Jera, Trunk Lena, pevki; Tratar Mica, oseb.; Sternjak Mica, dekla.

Kapla pri Dravi.— Ambrož Matija, dekan; Katnik Jože, nadučitelj; šola v Kapli; Čer nič Peter, Koščinja Urša, Mekinja Lucija, Šonlieb Urša, Kiršner Janez, Weis Anton, Glančnik Florijan, Jakobinja Tereza, Mörtl Šim., Einšpieler Šimen, Cavznik Miha, Singer Marija, Waldhauser Lina, Užnik Jernej, Singer Marija, Hafner Luka, Singer Katarina, Petrič Janez, Vrabl Luka, Nesman Mar., Harniš Franc, Hafner Cene, Janc Ana, Jesenik Lona, Šmid Šimen, Krajner Margareta, Ambrož Jože, Ogris Anton.

Naši stari so naročali knjige Družbe sv. Mohorja, naročimo jih še mi.

Pri nas na Koroškem

Instalacija novega župnika v Žvabeku

Skoro eno leto po smrti našega g. župnika Ignacija Zupana smo le dobili novega g. župnika. Medtem so našo faro oskrbovali č. g. provizor Vinko Zaletel iz Vogrč, ki so se veliko žrtvovali, da smo bili ver

sko dobro oskrbljeni. Posebno so skrbeli tudi za kulturne potrebe. Naj se jim tem potom iskreno zahvalimo za vse delo, skrb in pota, ki so jih imeli zaradi nas.

S. 1. septembrom so nastopili kot novi župnik g. Simon Wutte iz znane Kunčeve

družine iz Male vesi v globaški fari. Dosedaj so bili kaplan v Železni Kapli. Slišali smo, da so bili v Kapli ljudje nezadovoljni, ker so zaprosili za našo faro in so jih tam zapustili. So pa zato dobili v Kapli novega kaplana, g. dr. Janeza Skuka.

Faro pa prevzamejo v popolno last šele z instalacijo. Ta se je izvršila na kvatno nedeljo, 27. septembra. Farani smo se zbrali pred župniščem, kjer je slavalok želel g. župniku: „Dolgo in blagoslovljeno pastirovanje med nami!“ Pevski zbor pod vodstvom organista g. Filipa Lutnika ga je pozdravil s posebno pesmijo: „Pozdravljen, novi župnik naš.“ Prav korajžno so ga nato prvi pozdravili ministrantje, ker so „sami fejš fantje“, prvi pa zato, ker so vedno prvi za „gospodom“ in mu oni vedno odgovarjajo. V imenu najmlajših ga je s šopkom rož pozdravila Kolter Rozvita. V imenu cerkvenega sveta in s tem v imenu fare je izrazil svoje veselje ob instalaciji cerkvene ključar g. Lutnik Filip starejši. Ker je bil g. župan zadržan, ga je v imenu občine pozdravil v obeh jezikih občinski tajnik g. Schwanzer. Naj se uresniči njegove le-

bivšega pd. Gornika. Avgusta mu je sledil rentnik Dominik Mak. Drugi Janez Kelih, pd. Zborc na Sred. Kotu pa je vsled hude žledodne bolezni umrl opolnoči pred 30. septembrom v deželni bolnici, star šele 61 let. Bil je oče desetih otrok, tih, marljiv, veren in pošten mož. Ni čuda, da ga je zato na zadnji poti na domače pokopališče dne 2. oktobra sprejelo tako veliko število sorodnikov in prijateljev. Naj počiva od svojega dela in trpljenja v miru.

V nedeljo, 4. oktobra, smo slišali v cerkvi cele litanije oklicev, kar pet parov! Dve nevesti nas zapustita, en fant jo dobi od drugod, dva para ostaneta doma. Močno so se torej zagnali v zakonski stan!

ŠT. VID V PODJUNI

Dne 23. avgusta je bila v Rikarji vesi poroka z mašo Andreja Jernej, Tonovega na Proboji, in Micke Asl, p. d. Oslove v Rikarji vesi.

Dne 27. septembra je bila v Št. Danijelu poroka z mašo Jurija Weiß, mizarja iz Leobna na Stajerskem, in Marije Pušnik. Pušnikove iz Grabalje vesi.

Novoporočenim želimo obilo sreče in otrok.

Dne 15. septembra je bil v Št. Danijelu pogreb Marije Najbrž, Topličeve stare matere v Mokrnjah, ki so zapustili to solzno dolino v 89. letu starosti. Želimo jim večni mir, žalujočim ostalim pa izrekamo naše sožalje.

ŠMARJETA V ROŽU

(Poroka)

Lukanova družina v Selah je oddala zdaj že tretjo hčerko v našo faro. Hčerka Tončka se je namreč v nedeljo, 4. oktobra, popoldne poročila z našim mladim trgovcem Poldejem Ibounikom. Poročne obrede je opravil ženinov stric č. g. Jožef Koglek iz Skočijana ob asistenci domačega in selskega župnika. V Kramarjevi gostilni so bili svatje le bogato pogoščeni.

Nevesta se je pred par leti šolala v gospodinjski šoli šolskih sester v Št. Jakobu in je letos prakticirala v Rauterjevi trgovini. Tako bo svojemu možu ne le ljubeča žena in skrbna gospodinja, marveč tudi dobra pomočnica v trgovini. Mladi par spremljajo na skupni življenjski poti naša voščila: bodita srečna!

pe želje, ki jih je izrekel v vsebinsko zelo lepem nagovoru, zlasti pa to, da bi vse hiše v fari izročile g. župniku ključ do svojih domov in svojih src. Šolski ravnatelj g. Rapp ga je pozdravil v imenu šole in izrazil svoje veselje, da je provizorično stanje končano in želel lepo sodelovanje med župnikom in šolo. V imenu gasilcev je izrekel dobrodošlico g. Bertl Hirm.

Nemško je lepo deklamirala o duhovniški časti in duhovniškem delu učenka Srebotnig Mici. Nato so v zboru deklamirale učenske deklice: Berta Burger, Steharnig, Marija Drug, Gita Micheu, Tilka Lutnik in Zofka Opetnik. Za njimi so pozdravljale svojega novega gospodarja farne cerkev in podružnice Sveto mesto, Sv. Jurij in Sv. Lucija.

Vmes pa je seveda pokalo, ker so tudi naši streloi hoteli poudariti slovesnost in veselje, da je kar odmevalo od Komela.

Nato je šel sprejeto v lepo okrašeno cerkev skozi slavalok, na katerem smo brali prav umetniško napravljen napis: „Pozdravljeni naši novi župnik“ s simboloma sv. maše in sv. obhajila. Naše dečve so bile to pot zelo pridne, ker so napletle toliko vencev.

Obred instalacije je izvršil škofijski zastopnik pred. g. dekan Srienec, ki je tudi ves pomenljivi obred razložil in izročil g. župniku vsa znamenja župnikove oblasti: koretelj, štolo, biret, ključ in evangelijsko knjigo. Po zahvalni pesmi se je č. g. župnik zahvalil vsem faranom in posebno tistim, ki so pripomogli k lepi slovesnosti.

Ko je izvoljen novi papež, tedaj zakliče eden izmed kardinalov: „Imamo papeža!“ Sedaj pa so strelji iz možnarjev oznanili: „Imamo župnika!“ Hvala Bogu!

Č. g. župniku želimo vsi farani prav iz srca to, kar je bilo napisano na slavaloku pred župniščem: „Dolgo in blagoslovljeno pastirovanje med nami!“

Pogreb prelata dr. Jožefa Brunnerja

Na Gospodov dan, dne 27. septembra, je Veliki in Večni duhovnik Jezus Kristus odpoklical svojega zvestega služabnika, mil. g. prelata in papeškega protonotarja dr. Jožefa Brunnerja v večno domovino. Kar je bilo na njem umrlega, so prepeljali na Plešivce-Tanzenberg v kapelo Marijanišča. Saj je bil pokojni visoki cerkveni dostojanstvenik poleg rajnega škofa dr. Jožefa Kahna najtesneje povezan s to škofijsko ustanovo za duhovniški naraščaj v škofiji.

V četrtek, dne 1. oktobra, se je popoldne zbralo na Plešivcu ogromno število duhovnikov s polnoštevilnim stolnim kapitljem na čelu, z nad 60 bogoslovci, vsemi dijaki Marijanišča in mnogimi znanci, sorodniki in prijatelji pokojnega prelata, da se poslovijo od njega, nadvse zaslužnega svečenika in vzgojitelja naših dušnih pastirjev.

Mil. g. generalni vikar se je v škofovem imenu zahvalil pokojnemu prelatu za vse, kar je v svojem zglednem duhovniškem življenju in delovanju storil dobrega v blagor škofiji, dijakom-semeniščnikom, bogoslovcem in duhovnikom. Pokojni je bil rojen 15. julija 1883 v Napplach-Mölltal. Nadarjeni fant je prišel leta 1896 v celovško gimnazijo in po maturi vstopil v bogoslovje. Škof Jožef Kahn ga je leta 1907 posvetil v duhovnika. Študij je mladi duhovnik še dopolnil na graški univerzi in ga končal z doktoratom iz teologije. Ko se je vrnil, je postal prefekt in potem ravnatelj Marijanišča in je to ostal do leta 1938, ko je tedanja nacistična oblast razpustila malo semenišče. Doktor Brunner je potem prevzel kot regens (predstojnik) vodstvo bogoslovja, ki se je moralo s svojimi bogoslovci preseliti iz Celovca v Št. Jurij ob jezeru in kmalu nato v Krko. Vsa leta je rajni učil dogmatiko in bil pri vsej eksaktni učenosti nenavadno preprost in skromen. Očetovsko se je vedno zavzemal za dijake ter bogoslovce in

SALA PRI BISTRICI V ROŽU

V naši mali vasi, samo pet hiš je v našem naselju, je vsak krst velik dogodek, vsaka poroka izredno veselje, smrt pa nekaj redkega in nas prizadene vse sosedo. Dolgo je že, kar smo zadnjega iz naše srede spremljali na božjo njivo.

Tem bolj nepričakovano pa nas je zadela novica, da je umrl Hans Ratz, Ledor na Sali. Rajni je bil rojen pri Ukelnu v Svečah in se je priženil k Ledorju. Prva žena mu je umrla ob rojstvu petega otroka. Druga žena je otrokom vzorno nadomeščala mater. Edini sin, ki bi moral postati gospodar, se ni vrnil iz vojne. Rajni je bil po postavi velik in močan ter priden gospodar, odkrit, povsod priljubljen, zmeraj dobre volje.

Ko se je lepega sončnega 4. septembra s konjem odpravil v gozd po drva, ni mislil, da se ne bo več živ vrnil na svoj dom. Grede mu je ob polnem vozu drv postalo slabo. Zdravnik mu ni mogel več pomagati. Vendar so ga z rešilnim vozom peljali v bolnico. Med prevozom je umrl. Srce je odpovedalo. Kdo bi si mislil, da bo mož, velik in močan kot dob, tako naglo odpoklican. Številni pogrebi, predvsem veliko moških, je rajnega spremljalo na pokopališču v Svečah. Zelo prizadetim svojim naše iskreno sožalje. Naj rajni v miru počiva!

Izgrebniki za krompir - Sadne stiskalnice
Parilniki - Droblilniki za krmo - Dvokolesa - Mopedi itd.

Johan Lomšek

TIHOJA 2, P. Dobla ves — Eberndorf
Telefon 04237 246

Zahtevajte cenike! Ugodni plačilni pogoji!

ZLATE RESNICE

Prebrisana glava in pridne roke
so boljše blago ko zlate goré.

Kdor si z igro čas svoj trati,
prazno slamo mlati.

Kdor samega sebe povišuje,
prazno glavo oznanjuje.

Anton Martin Slomšek

jim v težkih vojnih in povojnih časih omogočal s spretnim gospodarjenjem študij in pripravo na duhovniški poklic. Vedno je dajal najlepši zgled vzornega duhovnika in neumornega delavca za božje kraljestvo na zemlji. Njegova izrazita, markantna osebnost je močno in blagodejno vplivala na vse, po duhovniškem idealu stremee bodoče dušne pastirje. Leta 1953 je zaprosil nadpastirja za upokožitev, da bi svoj večer duhovniškega udejstvovanja preživel pri dobrih častitih sestrah elizabetinkah v Rosnbichlu.

Leta 1954 je rajnega prelata, ki je bil že leta 1921 imenovan za konzistorialnega svetnika, leta 1932 za prelata, sveti oče odlikoval z najvišjo častjo papeškega protonotarja. Bil je to izraz hvalečnosti in priznanja za vestno in odgovorno službo, ki jo je vršil kot učitelj, voditelj in vzgojitelj duhovniških poklicev od leta 1907 naprej.

Slovesno mašo zadušnico je za pokojnega prelata daroval mil. g. kanonik in sedanji regens celovškega bogoslovja, dr. Friderik Illwitzer, ob asistenci č. g. dr. Franca Steinerja, profesorja za verouk na Plešivcu in g. msgr. Janeza Lexa, ravnatelja Marijanišča. Zbor Marijaniščnikov je pod vodstvom č. g. Rajka Wanga dovršeno pel „Requiem“, zbor bogoslovcev: „Ecce, quam moritur justus — Glejte, kako pravični umira“.

Velikanska žalna procesija je spremljala rajnega prelata do grobnice, v kateri čaka med drugimi vstajenja prevzvišeni škof dr. Jožef Kahn. Mil. g. generalni vikar je opravil pogrebne obrede in zbor semeniščnikov je zapel v slovo: „Salve Regina — Pozdravljena Kraljica“. Nazadnje se je g. ravnatelj, msgr. Lex, vsem zahvalil za udeležbo ter prosil za molitev v smislu pokojnega prelata: „Žetev je velika, a delavcev je malo; prosite zato Gospoda žetve, naj pošlje delavcev v svojo žetev!“

Sadje in zelenjavo v konzerve!

Sadje in zelenjavo lahko konzerviramo na najrazličnejše načine; lahko jo vkuhavamo, pasteriziramo steriliziramo, sočimo, konzerviramo v olju, z globokim hlajenjem in podobno. Ker smo prav sedaj v sezoni sadja in zelenjave, naj vas seznanimo z različnimi oblikami konzerviranja živil: pasterizacijo živil s pomočjo električnega štedilnika, električnega lonca za kuhanje perila in pralnega stroja. Da, prav ste prebrali! Če imate navaden tip pralnega stroja z vgrajenimi grelci, vam bo ta lahko zelo uspešno služil kot pasterizator. Pasterizacije z visokimi temperaturami se največkrat poslužujemo. Pri tem postopku ugrejemo živila za določen čas na temperaturo pod 100 stopinj Celzija. Posebne patentne kozarce, napolnjene s sadjem ali zelenjavo, segrevamo v vodni kopeli ali suhi vročini v zaprti posodi, ki se nato neprodušno zapre. S tem živilo zmečamo in uničimo bakterije, ki bi ga začele kvariti. Z električnim štedilnikom lahko pasteriziramo celo na štiri načine: na kuhalni plošči pasteriziramo v sopari, s suho vročino pasteriziramo v pečici, pri tretjem načinu, ki ga opravljamo tudi v pečici, je kombinirano konzerviranje v sopari in z vročim zrakom, in sicer tako, da postavimo kozarce na pekač z vodo, četrti način lahko uporabljamo le, če imamo posebne patentne kozarce iz ženskega stekla. Kozarec postavimo direktno na grelno ploščo štedilnika in ga počasi z vsebino vred ogrevamo.

Na kuhalni plošči navadno pasteriziramo v sopari

Najboljše je, če imamo za to posebno prirejen lonec — pasterizator, ki ima vložek za kozarce, pokrov, ki dobro zapre lonec in termometer. Vendar lahko z enakim uspehom pasteriziramo v vsakem večjem loncu s pokrovom, v katerega gredo 3 do 4 kozarci. Kakor smo že omenili, potrebujemo za tak način konzerviranja posebne patentne kozarce, ki imajo pod steklenim pokrovom gumico in na vrhu kovinsko prožno vzmet. Kozarci so različno veliki: od 1/2 do 2 litrov in več. Najprimernejša velikost je od 3/4 do 1 litra, ker lahko količino, ki je v kozarcu, ko ga odpremo, tudi takoj porabimo. Velike kozarce uporabljamo le pri zelo velikih družinah.

Napolnjene kozarce postavimo v pasterizator na vložek. V navadni lonec postavimo na dno plast krpa ali kos lesa, dolijemo za 2 do 4 prste tople vode in postavimo vanj kozarec. Paziti moramo, da je kljub podlagi dno ravno in da se kozarci med seboj ne dotikajo. V nasprotnem slučaju lahko zaradi raztegljivosti stekla popokajo.

Kozarce napolnimo s sadjem ali zelenjavo le do 3/4 in zalijemo z vodo, vendar le za en prst višje, kakor smo napolnili kozarce z živilom. Pazimo, da ostane do vrha vsaj za 2 prsta praznega prostora, kajti čim več ga je, tembolj neprodušno so kozarci zaprti. Sladkorja in soli pa ni potrebno dodajati. Če želimo, to storimo prej, predno smo jih zalili z vodo. Nato pokrijemo kozarec s čisto, prekuhamo gumico,

manjšo pravilno postavimo stekleni pokrov in spnemo vse skupaj s kovinsko vzmetjo. Tako pripravljene kozarce postavimo v lonec, ga pokrijemo in obrnemo stikalo na najvišjo jakost (3). Na tej naj ostane toliko časa, da se pojavijo v kozarčkih mehurčki (približno 60 minut). Sedaj se začne pasterizacija. Stikalo sedaj obrnemo na najnižjo jakost (1) in pustimo, da se sadje pasterizira 20 do 25, zelenjava pa 100 minut. Stikalo nato obrnemo na 0 in pustimo kozarce v loncu še pol ure. Po končani pasterizaciji vzamemo kozarce iz lonca, jih zložimo na pogrnjen prt, zavarujemo pred preprihom in pustimo, da se ohladijo. Ohlajenim odstranimo vzmet in preskusimo, če so se dobro zaprli. Če se pokrov močno drži, je bilo konzerviranje uspešno.

Če opazimo, da se pokrov ne drži močno, je potrebno postopek ponoviti, vendar le za polovični čas.

Zelenjavo pa moramo pasterizirati po nekaj dneh še enkrat, toda le za polovični čas. To je potrebno zaradi bakterij, ki so v zemlji in s katerimi je zelenjava okužena. Poleg tega zelenjava, v nasprotju s sadjem, ne vsebuje naravnih kislin, ki preprečujejo razvoj bakterij.

Ohlajene kozarce zberemo in postavimo v suho, hladno in temno shrambo.

Na enak način konzerviramo v pralnem stroju in električnem loncu za kuhanje perila, ki sta opremljena z grelci. Oba nam služita na enak način kakor lonec, le da namesto kuhalne plošče imamo njihove grelce. Do nastanka mehurčkov je postopek enak, potem pa smo prisiljeni zaradi po-

manjkanja regulacije grelcev, da najprej stikalo za gretje izključimo in ga potem nekajkrat za nekaj trenutkov spet vključimo. To delamo do 30 minut pri sadju 120 minut pri zelenjavi.

Pasterizacija v pečici električnega štedilnika

je zelo uspešna in jo uporabljamo, kadar pasteriziramo manjše število kozarcev z živilom. Primerna pa je le za pol do tričetrt litrske kozarce. Po enakem postopku kot prej pripravljene kozarce s sadjem ali zelenjavo postavimo na kovinsko mrežo v pečici na najnižji tir. Stikalo spodnjega grelca zasukamo na najvišjo jakost (3). Kozarec na vrhu pokrijemo z vlažnim papirjem zato, da se nam ne bi zaradi velike vročine prismođile gumice. Zračni zapah pri pečici mora ostati zaprt. Ko se po 60 minutah začno dvigati mehurčki, obrnemo stikalo na najnižjo jakost. Postopek naprej je enak kakor pri pasterizaciji v navadnem loncu.

Pri štedilnikih, katerih pečice imajo zvezno nastavljive regulatorje za temperaturo, je postopek drugačen. Stikalo nastavimo na 180° C. V pečico porinemo pekač s kozarci, ki stoje v vodi 2 do 4 prste visoko. Kozarce postavimo v toplo kopel šele, ko je dosežena temperatura 180° C. Pri tej temperaturi naj ostanejo toliko časa, da se začne dvigati mehurčki, nato postavimo regulator na 150° Celzija. Nadaljnji postopek je enak ostalim.

Za vkuhavanje uporabljamo le prvovrstne, sveže in zrele sadeže. Razen gozdnih sadežev moramo vse druge sadje pred vkuhavanjem dobro oprati. Sadje perimo celo, s pečlji in muhami, da se sok ne izloči v vodo.

Vzorne zbiralnice mleka

V živinorejskih krajih, kjer je dovolj krav molznic, so potrebne dobre molzne naprave in skladišni prostori za zbiranje mleka.

Na Tirolskem pri Innsbrucku so takšne vzorne in higiensko urejene zbiralnice mleka. Prostor ima dva dela: sprejemnico in hladilnico mleka. V sprejemnici sta dve mizi, pult ter mera in posode za mleko. V drugem hladilnem prostoru je majhen bazen z mrzlo vodo. Nad bazenom je dvigalna naprava za dviganje in prenašanje mlečnih posod v bazen in iz bazena na avto za prevoz v mesto. Voda se stalno menjava, odteka in priteka. Zraven bazena je še pomivalnica posod. Takšni zbiralni prostori so zgrajeni v vseh vaseh in vedno na senčni strani. V zbiralnici se na vsakih 14 dni menjavata dve honorarni prevzemalki — vaški dekleti. Ko stranka prinese mleko v zaprti posodi, mora le-to odpreti, da prevzemalka pogleda, če je mleko čisto, sicer ga zavrne. Potem ga izmeri. Ta količina navadno ustreza količini, ki jo je že prej doma določil pridelovalec. Oddajajo samo večerno mleko in vedno v istem času. Zjutraj ga že dobijo potrošniki v 25 km oddaljenem mestu.

Jutranje mleko pa vlijejo skozi posnemalnik. Smetano predelajo v surovo maslo, mleko pa, pomešano z vodo in krmili, dajejo praščim. Bolj oddaljeni kmetje pripeljejo mleko z motorji in traktorji.

V mlekarstvu vse bolj uporabljajo plastično posodo in embalažo. Kontrolor mleka se menja vsakih 14 dni. Pojavi se iznenada, s seboj ima 3 kg težak aparat, ki ga pritrdi na mero, in 1 dol velike kozarce. Vzame pol litra mleka iz mere in ga vlije v aparat, od tega 1 dol v kozarce, ki ga takoj zapečati. Pod aparat postavi posodo za mleko. V spodnji del aparata za preizkušanje maščobe pa vstavi papirnati impregnirani krog. Ko vlije mleko v aparat, močno pritisne z roko na neki vzvod in tako izloči maščobo iz mleka. Mleko izteče, maščoba pa se stisne na krog. Kontrolor pokaže to takoj vsakemu lastniku merjenega mleka. Tako je pridelovalcu mleka zajamčeno poštenje pri odkupu in prodaji mleka. Ni se jim treba bati goljufije s te strani.

Za pridobivanje mleka daje država regres za vzpodbudo kmetovalcem. Sredstva za regres pa dobiva od prodaje mesa.

Za naše gospodinje

Kako obiramo sadje?

Najvažnejše je pravočasno obiranje. Čas obiranja zavisi zlasti od tega, zakaj bomo sadje porabili. Jabolka, ki so namenjena za vskladiščenje, obiramo, preden so zrela za uživanje. Če jabolka prepozno oberemo, so manj trpežna, naglo prezoriijo, so zelo občutljiva in manj okusna. Prezgodaj obrana jabolka kmalu po vskladiščenju ovenejo in niso kakovostna, ker nimajo dovolj sladkorja. Če se plod pri obiranju težko loči od drevesa in če se pri tem lomijo vejice ali če se iztrga pecelj, tedaj pomeni, da smo začeli s tem ozravlilom prezgodaj.

Jabolka obiramo takole: plod primemo s prsti, ga nekoliko privzdignemo na stran in ga malhko obrnemo. Če se težko odtrga, s koncem prsta nekoliko pritiskamo na pecelj, ki pa mora ostati nepoškodovan. Z obiranjem pričnemo na spodnjem delu krone v bližini listev. Že pri obiranju ločimo kakovostne plodove od slabih in poškodovanih. Obrano sadje čim prej vskladiščimo v primerno klet, da se plodovi ohladijo. Pri mnogih sortah se trpežnost občutno zmanjša, če traja doba od obiranja do hlajenja več dni. Jabolka, namenjena na trgu, ne smemo premetavati ali spravljati na kup, temveč jih takoj polagamo v ustrezne sadne zaboje.

Enolončnica iz svežega fižola

4 dkg masti, 1 čebula, 30 dkg govedine, 2 stroka česna, 1 kg stročjega fižola, pol kg paradižnikov, 3 sveže paprike, 1 krompir, sol, zelen peteršilj.

Prepraženi sesekljani čebuli dodamo na kocke zrezano govedino in strt česen, nato meso opečemo, prilijemo zajemalko vode in dušimo. Med dušenjem dodamo na četrtine zrezan fižol, paradižnik in papriko, osolimo in dušimo do mehkega. Nazadnje dodamo drobno nariban krompir in sol, prevremo in posujemo s sesekljanim zelenim peteršiljem.

Jabolčni narastek

6 starih žemelj, četrt litra mleka, 15 dkg skute, pol kg jabolk, lupinica 1 limone, 5 dkg rozin, 2 jajci, 15 dkg sladkorja; maščoba za pekač.

Žemlje narežemo na rezine in jih navlažimo z mlačnim mlekom. Čez 10 minut damo pretlačeno skuto, na tanke rezine narezana jabolka, sesekljano limonino lupinico, rezine, celi jajci, med kateri smo dobro vmešali sladkor. Vse skupaj temeljito premešamo, stresemo v dobro pomaščeno kozico in počasi pečemo pol ure.

Zeliščni kis

Pripravimo ga lahko iz raznih zelišč: pehtrana, šetraj, majorana, rožmarina, lovora, melise, črne mete, kopra, peteršilja in bršuljke. Lahko tudi mešamo več poljubnih sort zelišč. Vzamemo mlade in sveže rastline, šetraj, majaron, rožmarin, lovor in črno meto pa lahko tudi posušene, ker ohranijo še vedno obilo vonjav.

V steklenico stlačimo nekaj vršičkov zelišča, jo napolnimo s sadnim kisom ter zavežemo z redko tkanino. Steklenico postavimo na toplo. Po 4 do 5 tednih odcedimo tekočino in jo prelijemo v drugo steklenico, katero dobro zamašimo. Najbolje je, da takšen kis nalijemo v majhne steklenice, da se ne razdiši, če steklenico pogosto odpiramo. Zeliščni kis uporabljamo zlasti za razne zimske solate.

Srbska solata

Potrebuješ glavo zelja, zelene paradižnike, zeleno in rdečo papriko, čebulo. — Vsako izmed zgornaj naštetih zelenjav očisti, osnaži in zreži na drobne rezance, nasoli, zmešaj in pusti stati nekaj ur, da se nasoli. Zavri dobrega kisa, ga malo osoli in pusti, da se ohladi. Vsako izmed nasoljenih zelenjav očisti, nato vlij v kozarec nekaj kuhanega in ohlajenega kisa in daj na dno plast zelja. Na zelje daj tenko plast zelene

Sejem rumenega goveda v Št. Vidu ob Glini

Živinorejska zveza rumenega goveda na Koroškem je priredila v sredo, dne 30. septembra v Št. Vidu ob Glini svoj prvi jesenski sejem.

Prignali so 23 bikov in 29 krav.

Sejem je bil prav dobro obiskan. Predsednik Sacherer je izmed častnih gostov pozdravil zastopnika župana mesta Št. Vida, g. mestnega svetnika Knafla. Ta je zaželel v imenu občine dober potek sejma.

Kvaliteta razstavljenega goveda je bila prav dobra. Posebno je bilo opaziti v skupini krav izredno izenačenost. Blik iz reje Linder-razreda IIIa pa je dosegel najvišjo ceno, in sicer 20.400.— šil. Bika je kupila živinorejska zadruga iz Wolfsberga. Pet bikov-razreda IIb je doseglo povprečno ceno 16.100.— šilingov. Dalje je bilo prodanih 16 bikov-razreda IIIa po srednji ceni 10.200.— šil.

Na sejmu so prodali vse prignane bike.

Krav je bilo 17, ki so bile uvrščene v II. razred. 15 krav so prodali po povprečni ceni 8.980.— šilingov. Najvišjo ceno iz tega razreda je dosegla močno breja telica iz plemenske reje Leitgeb, in sicer 10.400.— šil. Od 12 krav III. razreda so jih prodali 8. Skupno je menjalo 23 krav svoje poselnike po povprečni ceni 8.640.— šilingov.

Naslednji sejem rumenega goveda bo 19. novembra 1964 in ne 18. novembra kot je bilo prvotno najavljeno.

RAZSTAVA RUMENEGA GOVEDA NA SEJMU V ŠT. VIDU OB GLINI

Živinorejska zveza rumenega goveda na Koroškem je priredila v času sejma na travniku v Št. Vidu ob Glini zvezno razstavo goveda, ki je vzbudila ne samo pri kmečkem, ampak tudi pri meščanskem prebivalstvu močno zanimanje.

Prignali so 132 glav plemenskega goveda različne starosti in 8 volov. Močan vtis so napravili na obiskovalce tega živinorejskega sejma plemenski biki s težo do 1000 kg in še preko. Pa tudi krave in telice so vzbudile zanimanje.

Na razstavi je imel predavanje predsednik učne stolice za živinorejo na visoki šoli za agrikulturno na Dunaju, prof. dr. Turrek. Govoril je o uspehu križanja domačega goveda marijadvorske pasme z iz Nemčije uvoženimi biki rumene pasme (frankovska). Na razstavi je bil tudi navzoč vodja živinorejskega urada iz Bamberga na Frankovskem, ki je prinesel pozdrave iz tega področja.

Omeniti moramo, da so bili na tej živinorejski razstavi navzoči tudi štirje zastopniki ljubljanske univerze, ki so z velikim zanimanjem sledili poteku razstave ter se o njej zelo pohvalno izrazili. Obiskovalci sejma so imeli priložnost občudovati frankovske bike na prostem, katerih lepo zraščena telesa so prišla še bolj do veljave kot v hlevu.

Sledila je razdelitev nagrad. Poleg denarnih nagrad so bile razdeljene tudi častne nagrade, ki so jih darovali povečini ljubitelji plemenskega goveda ter obrtniški in industrijski krogi. Deloma pa je nagrade zbrala živinorejska zveza sama iz lastnih sredstev.

Preveč sladkorja škoduje

Ljudje, ki pretirano radi jedo sladkor, so petkrat bolj podvrženi srčnemu napadu kot pa tisti, ki ga uživajo zelo malo ali sploh ne. Tako namreč trdi profesor John Yudkin iz oddelka za prehrano londonske univerze. Na podlagi znanstvenega raziskovanja je dognal, da je petkrat, če ne več, koronarne tromboze in arterioskleroze pri ljudeh, ki pojedajo veliko sladkorja. Če bi ljudje nehali uživati sladkor, bi lahko npr. samo v Veliki Britaniji po njegovih napovedih rešili kakih 80.000 do 100.000 življenj.

V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE LETOS MANJ BOMBAŽA

Po podatkih kmetijskega ministrstva ZDA bodo letos pridelali 14.945.000 bal bombaža. Lanski pridelek je znašal 15 milijonov 327.000 bal, v preteklih letih pa so pridelali povprečno 13.905.000 bal.

paprike, nato plast čebule, plast zelenega paradižnika, potem rdeče paprike, zelje itd. Nalagaj menjaje, da bo lepa oblika, potlači in polivaj s kisom. Ko si porabila vse, kozarec dobro zaveži in shrani. Je zelo dobra solata za zimo.

Fant — Vitez

Pogosto slišimo zaničujoče obujanje dav-nih časov srednjega veka: „V tistem tem-nem srednjem veku... saj nismo več v srednjem veku... ali si še tako srednje-veški...“ in podobno.

Ali je pa bilo v tako obrekovanem sred-njem veku zares vse tako mračnjaško in človeka nevedno, kot napredno posvet-njaški svet kriči, o tem resnejši zgodovi-narji trdijo drugače. Res, da so takrat ljud-je živeli mnogo preprostejše življenje; saj civilizacija je takrat bila še na zelo nizki stopnji. Toda s tem še ni rečeno, da so bili ljudje takrat nesrečnejši in da je bilo takrat več krivičnosti ter nasilja!

Nasprotno, mnogi resni poznavalci tistih časov celo trdijo, da je bil takratni člo-vek v civilizaciji sicer še le v začetku, to-da duhovna in srčna kultura takratnega človeka je bila neprimerno višja, kot je kul-tura modernega sveta. Saj še danes obču-dujemo neminljive spomenike takratne kul-ture: to so velikani v umetnosti, književ-nosti, glasbi itd.

Eden takih pojavov srednjeveške duhov-ne in srčne kulture je bila ustanova vi-teštva. Mlad vitez se je po daljši preizkuš-nji zavezal, da bo izkazoval Bogu najvišjo čast, Cerkvi pa spoštovanje in pokorščino; da bo služil domovini, kakor bo ukazal vladar; da bo nastopal zoper krivico, pra-vice branil; da bo ščitil po nedolžnem zati-rane; da bo do poštenega ženstva spoštljiv in uslužen in da bo branil njih čast.

To je bila ustanova, ki je zajemala cvet takratne mladine; to mlado viteštvo je bilo vzgled in vodnik vsej drugi mladini; po njem so veljali za najvišje ideale: Bog — domovina — poštenje!

Taki vitezi živijo tudi danes. To so vi-tezi po mišljenju, govorjenju in življenju Vitezi v službi Boga, Cerkve in naroda.

Viteštvo mladega fanta je znamenje nje-gove srčne kulture in plemenitosti. V vsem vsakdanjem življenju bo to njegovo viteštvo vidno; saj bo ves njegov odnos do ljudi en sam izraz njegovega poštenja.

Zlasti pa se viteštvo fanta pokaže v nje-govem zadržanju do deklet. Spoštljivost in olikanost do njih mu je osnovno pravilo. Vendar to še ni dovolj; viteški fant si je privzgojil notranje spoštovanje do vsega poštenega ženstva in tako mu je njegova zunanja spoštljivost resničen izraz notra-njega prepričanja. Tak viteški fant se za-veda, da mora žensko čast in poštenje šči-titi pred vsakomur, zlasti še pred samim seboj.

Katoliški fant! Bodi vitez v svoji oko-lici! To se pravi, da bodi varuh onih sve-tih idealov, katere so čuvali tvoji predni-ki skozi stoletja. Zato pa je njihov rod do današnjih dni ostal gospodar na svoji zem-lji in Bog mu je dal svoj blagoslov!

ZA MLADINO
IN PROSVETO

Šport

Svet se zopet pripravlja na olimpiado, ki bo tokrat na daljnem Vzhodu, v glavnem mestu dežele vzhajajočega sonca — v To-kiu. Spremenjeni programi v radiu, v tele-viziji ogromni časopisni napisi, posebne iz-daje revij... Olimpiada je tekma najboljših športnikov celega sveta; olimpiada je tek-ma onih, ki so v vztrajni borbi ukrotili svoja telesa in jih podvrgli neugnani svo-ji volji. Na olimpiadi se naj ponovno po-kaže, da je svet še zmožen plemenite borbe in častne tekme.

Če je šport resnično tak, kakor ga hoče prikazati olimpiada, potem ga more tudi veren človek pozdraviti. Če hoče v zdra-vih mejah vzgajati in krepiti telo in hkrati

ne nasprotuje višjim vrednotam človeka, je celo hvalevreden in moralno priporočljiv. Kakor človek ni samo telo, tako tudi ni samo duša in kdor ne skrbi po pameti za svoje telo, se pregreši proti od Boga hote-nemu redu podobno kot tisti, ki zanemarja duševno in duhovno življenje.

Toda telo ne zavzema prvega mesta v človeku. Prvenstvo gre nesmrtni duši, nje-nemu umu, njenim čustvom, njenim mo-ralnim in religioznim vrednotam. Zato tudi športa ne gojimo zaradi športa, temveč le v kolikor ta pripravlja telo za služno orod-je duši, ki mora skupno s telesom služiti dobremu in s tem tudi svoji lastni človeški osebnosti.

Skrbi akademikov

Akademiki, ki študirajo eno ali več let na naših univerzah na Dunaju, v Solnogradu, Gradcu ali Inomostu, si že znajo pomagati in jim skrb za nadaljevanje svojega študija ne dela preveč preglavic. Poleg deleža, ki ga žrtvujejo mesečno starši, ki pa je pri večini naših študentov precej skromen, si akademiki z več semestri najdejo še „po-stranski zaslužek“ z instrukcijami ali ka-kim drugim udeleževanjem. Zadnje leto pa jim je priskočila na pomoč še „mati drža-va“, ko je bil izglasovan zakon o študen-tovskih podporah oz. državnih štipendijah. Vsekakor je to veliko socialno delo, s ka-terim je omogočen študij vsem onim, ki imajo zmožnosti in voljo študirati na viso-kih šolah.

Precej hujše pa so skrbi onih, ki so v juniju z uspehom zapustili srednjo šolo in šele prvič usmerjajo svoj korak v akademske vrste. Vsak začetek je težak; vstop na univerzo pa je za mnoge prvi korak v „življenje“, ko mora dejansko dokazati, ali je zaslužil „zrelostno — maturitetno“ spriče-valo. Če samo stanovanje v univerzitetnem mestu je velik problem za tiste, ki prihaja-jo iz provinc. Ko bi bilo dovolj stanovanj v akademskih domovih, kolika olajšava bi to bila za premnoge!

Posebno skrb pa povzroča zadeva držav-ne štipendije. Več mesecev bo preteklo, preden bo podpora vobče prišla. In kaj do

tedaj? Žep očetov je vsekakor preveč plitev, poleg tega pa še zbiranje „dokumentov“ in negotovost ugodne rešitve...

Iz primera naj bo razvidno, kdo je upra-vičen do štipendije. Celotni zaslužek stu-dentovega očeta presega 42.000 šil. Student je edini sin in je v gimnaziji srednje dobro študiral. Njegovo maturitetno spričevalo je doseglo v ocenah povprečje 2.5. Ta stu-dent bo prejel štipendijo v višini 8000 šil na leto.

Če bi pa očetov zaslužek presegal 48.000 šil, bi študent dobil le 5.000 šil podpore, dočim bi dobil 10.000 šil, štipendije, če bi študentov oče zaslužil manj kot 42.000 šil. Če bi pa ta študent imel še enega brata oz. sestro, bi pri očetovih 42.000 zaslužka prejel enako štipendijo 10.000 šil, ako bi pa bilo v družini še več otrok, pa za vsakega 7.200 šil. več.

Pravtako bi ta študent prejel štipendijo v višini 10.000 šil, če bi bil med „prav do-brimi“. Vsako pravico do državne študen-tovske podpore pa bi izgubil, če bi bil stu-diral le tako, da je „komaj skoz“ zlezel“ in njegovo spričevalo ne doseže v ocenah niti 3 v povprečju. Vendar pa tak študent more svoj „položaj“ izboljšati s pridnostjo na univerzi. Če namreč v kolokvijih doseže boljše oceno, si s tem pridobi pravico do štipendije, kar pa je mogoče doseči šele na-slednje akademsko leto.

Otroški
katiček

Jesen prihaja

Jesen se bliža. Veselimo se je, ker nam prinaša obilo darov. Kmet spravlja poljske pridelke domov. Zadovoljen je, če mu je polje dobro obrodilo. Sadje zori. Vrtovi se praznijo. V sadovnjakih postaja živahno. Ljudje obirajo zrelo sadje. Jabolka in hruške spravljajo v klet. Tudi jih prodajo. Slabše vrste porabijo za sadjevec ali mošt. Mati sadje tudi suši ali nakuha iz njega marme-lade. Češplje in orehi so tudi hvaležen sad, ki otrokom dobro diši. Po vinogradih je čas trgatve; obirajo grozdje in ga stiskajo.

V gozdu iščejo ljudje jedilne gobe. Sonce vzhaja kasneje in zatone preje. Zato so dnevi krajši in hladnejši.

Lastovice in nekatere druge ptice so nas zapustile in odletele na topli jug.

Listje dreves rumeni in odpada.

Na travnikih umirajo pisane cvetke, le jesenski podlessek še cveti po livadi.

Za jesenjo nastopi mrzla zima.

Iz filmskega sveta

„CLEOPATRA“, NAJDRAŽJI FILM

Zares monumentalen film, kakor ga še dosedanja filmska zmogljivost ni uspela ustvariti, je film „Cleopatra“. Predvajali so ga ta teden v Kammerlicht-kinu v Celovcu, kjer je tudi kljub zvišaniam cenam bil zelo dobro obiskan. V tem filmu je prikazano, kako je filmska umetnost dosegla že ne-slutene možnosti, da si more dovoliti iz-delavo filma, ki je požrl 1040 milijonov šil-lingov.

Za denar, katerega so izdali za ta vele-film, bi lahko postavili kar srednje veliko mesto, ali nad 1500 privatnih hiš z vsem konforom, ali prekomorski parnik največ-je tonaže. S tem filmom se je Hollywood uvrstil med veliko industrijo, vsaj kar se tiče denarnega vprašanja.

Film nosi naslov zgodovinske osebe iz rimske dobe. Vendar pa bi se motil, kdor bi vzel prikazovanje filma kot zgodovinsko resnico. Le najvažnejši prizori imajo zgo-dovinski okvir, vse drugo pa je ustvarila do-mišljnja. Zanimiv pa je film vsekakor za-radi scenerije, ki prikazuje zgodovinske kraje v resnični podobi. Mogočno pa vpli-va film s svojo velikopoteznostjo zlasti v prikazovanju bleśa v tedanji visoki družbi in v veličastnih skupinskih nastopih.

KRIMINALNI ROMAN

Prevedel:
AVGUST PETRIŠIČ

4. NADALJEVANJE

SKRIVNOST

dr. Fu-Mančuja

„V močvirnih gozdovih pokrajine, o ka-teri sem ti pripovedoval, raste posebna vr-sta orhidej, ki so skoraj zelene in zelo čud-nega vonja. Ta težak vonj sem bil takoj spoznal. Domnevam, da je tisto, kar je morilo popotnike, bilo iz takih ovtic. Mor-da si opazil, da se vonj oprime vsake reči, ki je prišla z njim v dotiko. Zelo dvomim, da bi se dal na navaden način odpraviti. Po ponesrečenem morilnem poizkusu — saj se še spominjaš, da je sir Crichton par ve-čerov prej menil, da se je nekaj v njegovi sobi skrivalo — se je dr. Fu-Manču domi-slil, da uporabi parfimirani pisemski ovoj. Mogoče ima takšne zelene orhideje, da z njimi krmi tisto bitje.“

„Katero bitje? Kako bi moglo bitje priti v sobo k siru Crichtonu?“

Spomnil se boš, da sem preiskoval kamin v delovni sobi. Tam sem zapazil znatno množino saj. Takoj se me je polastil sum, da so skozi kamin morali nekaj vreči v so-bo. Sprva sem si mislil, da se je tisto mo-ralo kje skriti v delovni ali knjižnični sobi. Ko sem pa čul Willsovo izjavo, mi je po-stalo jasno, da je klic z ulice pomenil ne-kakšen znak. Dognal sem, da so se kretnje pri mizi sedečega začrtale kot sence na zastorih, in dalje, da se nahaja delovna so-ba na skrajnem koncu dvonadstropnega kri-la, zaradi česar je tam bil le nizek dimnik.

Kaj je pomenil znak? Povedal je, da je sir Crichton poskočil s stola in ali sprejel zayt-ski poljub ali pa ugledal tisto, kar je nekdo s strehe spustil dol skozi navpični dimnik. Klic je bil povelje, da je treba tisto smrto-nosno stvar spet potegniti gor! S pomočjo železnih stopnic, ki so zadaj za Platt-Husto-novo hišo, sem se z lahkoto povzpela na streho nad delovno sobo sira Crichtona in tam našel tole. „Nayland Smith je potegnil iz žepa v suknjiču zmečkano krpo svile in precej neobičajno velikih kaveljnov, ki so bili navezani na ribiško vrstico.“

„Moja domneva se je tako potrdila. Zakaj tole je imelo namen, vrstico obtežiti in pre-prečiti, da bi se tvor oprijemal sten v dim-niku. Ko je stvor prispel v kamin, so vr-vico najbrž potegnili kvišku, dočim je bil stvor privezan le na kako tanko žico, ki je zadoščala, da so ga po storjenem delu spet lahko potegnili gor. Računano je bilo s tem, da bo tisto bitje šlo naravnost po rezljani nogi pisalne mize do dehtečega pi-sma — in od tam dalje k roki sira Crichto-na, ki je po dotiku z ovojem imela isti vonj.“

„Moj Bog! To je strašno!“ Preplašen sem strmel v temne sence sobe. „Kakšno mne-nje pa si si ustvaril o tem bitju — o posta-vi, barvi...?“

„To mora biti nekaj, kar se giblje nesliš-

no in deluje v temi. Soba sira Crichtona je bila temna, razen osvetljenega dela okoli namizne svetilke. Videl sem, da je zadnja stran hiše popolnoma porasla z bršljanom. Midva bova s prav šumnimi pripravami vzbudila vero, da sva se spravila v poste-lje; trdno sem prepričan, da bodo ti stvori dr. Fu-Mančuja poizkusili, spraviti mene — mogoče tudi tebe — s poti.“

„Toda za to bi morali vendar preplezati najmanj svojih deset metrov!“

„Mar se ne spominjaš tistega klica z uli-ce? To je bil klic dakoita. Tako nazivajo neko posebno družbo roparjev v Britski Indiji. O, dakoiti še nikakor niso izumrli, dasi so dandanes sorazmerno mirni. Fu-Manču ima nekaj takihle v svojem spremstvu in zanje je taka z bršljanom prepreže-na stena naravnost udobna leste.“

Grozotne dogodke, ki so zdaj nastopili, je podčrtala še oddaljena ura, ki je bila dve.

Ko sva z amoniakovo raztopino izprala z rok vse sledove orhidejinega vonja, sva se lotila posla po dogovorjenem načrtu. K eni steni sva potisnila zločljivo posteljo in pod njeno odejo nakopičila različne pred-mete, da je bilo videti, kakor da bi kdo le-žal v njej. Isto zvijačo sva porabila tudi pri veliki postelji. Parfimirani ovoj je ležal na mali čajni mizici sredi sobe. Smith se je spravljal na blazine v omaro za obleke. Poleg njega so ležali revolver, električna žepna svetilka in bat za igranje golfa. Jaz sem zavzel svoje mesto med oknom. Ni-kak nenavaden šum ni doslej motil nočne-ga miru. Mesečina je metala v sobo pošas-tne sence bršljana, ki so se polagoma spla-zile od vrat na mizo z ovojem in končno do vznožja postelje. Ura iz daljave je uda-

nila četrto na tri! Skozi bršljan je zašuštel lahen vetrič in nova senca se je pridružila onim, ki jih je metala mesečina. Nekaj se je na zahodnem oknu prav počasi dvigalo. Le nejasno sem videl to prikazen, dočim mi je sunkovito in ostro dihanje Smitho-vo reklo, da je on že spoznal vzrok pojava. Sleherni živec v mojem telesu je bil do skrajnosti napet; jasen obris sence se je ustavil — dakoit je gledal v sobo!

Nenadno je senca spet pričela rasti! Gla-vo sem obrnil v stran in zazrl malo, miši-často, čmo oblečeno postavo, ki je svoje rumeno lice pritiskala na šipe. Suha roka se je prikazala nad robom spuščene okna — potem pa še ena. Mož se je kretal brez vsakega šuma. Druga roka se je skrila in znova pokazala. Držala je malo štirioglato skrinjico. Zdajci je nekaj rahlo zaškripalo: z gibčnostjo opice se je dakoit pognal čez zidec in zamolklo je nekaj padlo na pre-progo.

„Ne gani se, če ti je za življenje!“ mi je šepetaje zagrozil Smithov zapovedujoči glas. Zarek bele svetlobe je šinil skozi sobo in se poigraval na čajni mizici. In tedaj — te-daj sem videl bitje, ki je bežalo čez rob pi-semskega ovitka! Bila je nekakšna žuželka, dobrih petnajst centimetrov dolga in kri-čeče, strupenardeče barve. S svojimi dol-gimi, trepetajočimi tipalnicami je spomi-njala na velikansko mravljino; vendar je bilo telo zajetnejše, obilnejše in glava manjša. Skratka: velikanska stonoga, po vsem vi-dezu iz vrste scolopendra, toda v velikosti, ki je meni povsem neznana. Vse to sem dojel v enem samem trenutku, ki mi je zastavil dih. Že naslednjo sekundo je Smith z udarcem svojega bata končal živ-ljenje živali. Skočil sem k oknu in pri tem

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

NAŠE ROMANJE V LURD

Le pèlerinage slovène a Lourdes

(Piše Blaži Janschitz)

V Lurdu je tudi zdravniški urad. Če bolniki ozdravijo na čudežen način, jih zdravniški temeljito preiščejo. Take preiskave so silno stroge in trajajo eno leto. Šele po tem času zdravniki potrdijo to ali ono ozdravljenje za čudež.

Ko sem bil leta 1958 službeno z bolniškim vlakom v Lurdu, sem smel čisto na kratko pogledati v ta znameniti zdravniški urad. Sicer je pa nepoklican sploh zabranjen vstop. Tako sem lahko videl na stenah rentgenološke slike bolnikov pred in po ozdravljenju.

Hromi ali oni, ki boleajo za rakom, je bilo, in pa slepci ozdravljajo na čudežen način. Seveda je zato potrebno tudi močno zaupanje. Celo oni bolniki, ki v Lurdu niso ozdravili, so pomirjeni in nosijo radi še dalje svoj težki križ bolezni. To sem mogel ugotoviti pri bolnikih, ki smo jim stregli v bolniškem romarskem vlakcu leta 1951 in 1958, na poti iz Lurda domov. Na desni strani trga Esplanade je bolnica. Tu stanujejo bolniki. Sestre, ki prihajajo iz raznih držav, jim strežejo. Med njimi so tudi redovnice. Bolniške sestre vozijo te bolnike vsak dan v votlino k sv. maši in na kopanje.

Sreda, 15. junija

Vstal sem zelo zgodaj zjutraj in šel buditi tudi druge naše romarje, da smo šli potem skupno k sv. maši v votlino. Pri sv. maši sem zopet stregel nekemu duhovniku. Ob 7. uri smo se zbrali pri Marijinem spomeniku. Skupna sveta maša je bila tega dne v podzemski baziliki papeža Pija X. Pred sveto daritvijo smo molili za naše drage doma rožni venec in druge molitve.

Nad zgornjo baziliko je strm križev pot — Kalvarija. Postaje, ki so pod drevjem, so iz bron in v normalni velikosti človeka. Ta križev pot je najlepši, kar sem jih kdaj videl.

Zjutraj, 15. julija, smo doživeli lurski romarji izredno presenečenje. Na cestah so se pojavili raznašalci časopisa „Lurdes Eclair“ (izg. lurd ekler = lurska svetloba), in vihteli posamezne številke v zrak, kjer je bilo videti na prvi strani ogromen napis „Slovensko romanje“ (v slovenščini), pisal pa na levi slika sv. Cirila in Metoda z nove slovenske romarske zastave. V sredi je prizor ob priliki blagoslovitve nove zastave, kjer je videti prevzvišenega lurskega škofa Teasa v spremstvu č. g. msgr. Silvanija, ter č. gg. Kavalarija, dr.

Janežiča in direktorja Čretnika. Na desni pa je podoba Mater božje z iste zastave. Pod slikami je slovensko besedilo in potem še veliko v francoskem jeziku. Besedilo je bilo sestavljeno tako, da se lurskim stavcem ni bilo treba ubližati s stičniki: č, š in ž, in pod tem pozdravom lurski Materi božji je slika cele naše romarske družine (nad 800 oseb). V notranjosti časopisa pa je še velik članek v francoščini:

„Le pèlerinage slovène à Lourdes (izg. ló pelerinaž sloven a lurd = slovenski romarji v Lurdu).

Četrtek, 16. julija

Ta dan je pravzaprav lurski praznik. Ravno tega dne se je Mati božja zadnjič (osem-

Matija Malešič:

Svinjska pečenka

Ko stopi Peter Movrin iz sodniškega poslopja na ulico, je njegov pogled mrk in temen. „Takle mlad sodnik, ki mu še niso pognali niti brki,“ se jezi, „kako more takle razsoditi, kakor bi se spodobilo in bi bilo prav za tako psovko? Naj bi le njemu kedaj kdo kaj takega zabrusil! Rad bi vedel, kako bi potem sodil!“

Kam priteče solza, če ne na oko — kam naj gre Slovenec, kadar je jezen, če ne v gostilno?

In Peter krene v gostilno. —

Ko stopi Pavel Mihelič skozi sodniška vrata, ne izraža njegov obraz dobre volje. Moti ga: „Izblekneš, seveda izblekneš v jezi besedico, ki ni prava. Ali kje je zapisano, da bi te gnali zaradi vsake nepremišljene besede pred sodnika? Na dan sodbe boš dajal odgovor od vsake nepotrebne besede, ali tedaj ne boš imel vsaj nobenih stroškov, in če se prej spokoriš, ti bo vse odpuščeno. Tu pa ti je žal, da si izbleknil — pa noče Movrin poravnave! Sodbe hoče, sodbe, pravične sodbe, ki bo odgovarjala razžaljenju! Ali sem ti jaz kriv, Movrin, da si izgubil pravdo zaradi travnika? Tako se maščuješ! Čakaj!“

Človek ne pride vsak mesec v mesto, pred sodnika ne pride leta in leta, obsojen pa je morda samo enkrat v življenju. Priznati je treba take prilike.

In Pavel zavije v gostilno. —

Mrk in mračen sedi Movrin v gostilni. Ko stopi Mihelič, se zgane, zgrabi koza-

najstič) prikazala sv. Bernardki. Zato je bilo še razloga, da sem prav zgodaj vstal in se udeležil božje daritve v votlini. Nato pa urno k zajtrku.

Po sedmi uri smo se zbrali romarji zopet pri Marijinem spomeniku z našo romarsko zastavo. Pot nas je peljala v procesijo v zgornjo baziliko Marije Brezmadežne. Tam je bila skupna sv. daritev z ljudskim petjem, ki jo je daroval č. g. dr. Polanc iz Celovca.

Popoldne smo bili romarji pri evharistični procesiji. Zvečer pa je bila procesija z lučkami. Naši č. gg. duhovniki so zjutraj maševali v cerkvi sv. Rožnega venca. Dvakrat sem v tej cerkvi ministriral: enkrat č. g. Markotu iz Rožeka, drugič pa še nekemu drugemu duhovniku. Oltar, kjer sem ministriral temu duhovniku, je iz mozaika (sestavljeno iz barvastih kamenčkov).

(Dalje prihodnjič)

Na svatbenem potovanju

Zašlo je sonce. V tihi mrak zagrinja se daljava, kot bela tica ladja po temnem morju plava; na krovu pa mlad mož stoji, mehko na prsih mu sloni prelepa mlada žena.

In od zahoda, od neba je senca se spustila, po morju sem je plavala, čez krov se je nagnila. „O ljubček, ljubček, kaj molčiš, zakaj v obraz tako bleliš, zakaj se v stran oziraš?“

„Poglej, nevesta, o pogled tam blede, mlado ženo, oj mojo ljubico bolno, bolno in zapuščeno; ob krovu mirno tam stoji, na golih prsih pa ji spi otrok moj zapuščen.“

„Oj zbudi, zbudi se, moj mož, pri tebi jaz sem sama, krog naju morje je samo in pa nebo nad nama —“ „Kako me vabi spet nocoj s pogledom žalostnim seboj, da ljubim jo kot nekda.“

Kako je belo nje telo, kako sladko nje lice, in moje dete za menoj izteza že ročice; že padata v morje temno... Kako me vabita sebo — o ženka moja, zbogom!“

„Kako? Saj ste dobili, ne?“

„Dobil, seveda sem dobil pravdo! Ali tisti... tisti je premalo dobil. Za tako psovko, pa samo dvajset kron! Pomislite, samo dvajset kron globe!“

„Ali je bila psovka tako huda?“

„Kaj ne bo huda...“ Movrinu zastane beseda.

Mihelič hipoma preneha bobnati s prsti po mizi, premakne svoj stol, se obrne in pogleda Movrinu naravnost v obraz.

Miheličeve kretnje zapazi tudi krčmar, ve, kam piha veter, in noče vprašati po psovki.

Molk.

Tri priče vstopijo, ki so pričale, kar so čule v tistem prepiru med Miheličem in Movrinom, ko je padla usodepolna beseda. (Dalje prihodnjič)

občutil, kako mi je svilen nit pogladila roko. Zunaj pa je temna postava z neverjetno spretnostjo drčala od veje do veje, ne da bi le enkrat nudila cilj mojemu naperjenemu revolverju. Ko sem se vrnil na sredo sobe, se je Smith izčrpan sesedel na stol. Celo njegov žilavi pogum je prestal težko preskušnjo.

„Pusti dakoita, Petrie, naj uide!“ je navesetoval. „Zdaj vemo, kaj je povzročalo pego zayatskega poljuba. In zdaj tudi razumem zadržani vzklík sira Crichtona. Ako pomislimo, da je komaj mogel govoriti, lahko domnevamo, da ni izhropel besed. Rdeča roka! marveč, The red ant! (Rdeča mravlja!)... Kako težko je živeti z zavestjo, da bi ga bil mogel rešiti, ko bi bil prišel le eno uro poprej!“

Sledovi kite

„Davi ob šestih je rečna policija potegnila iz Temze v bližini Tillburyja mrtvega laskarja (tako imenujejo indijske mornarje na angleških ladjah), ki je bil oblečen kakor večina mornarjev P. & O. družbe. Domnevajo, da je mornar, ko je šel z ladje, napačno stopil in padel v vodo.“

Nayland Smith mi je izročil večerni list z gornjim naznanilom. „Namesto laskarja čitaj dakoita!“ je pripomnil. „Naš nočni obiskovalec, ki je s pomočjo bršljana prišel k nama, na najino srečo ni mogel izvršiti svojega naročila. Razen tega je izgubil stonogo in s tem pustil za seboj sled. Dr. Fu takih napak ne pusti ne kaznovanih.“ Ta domneva je pokazala odvrtni stvor, proti kateremu sva se borila, v novi luči. Srce se mi je skrčilo ob misli na usodo, ki bi naju bila zadela, kobi padla nje-

mu v roke. Telefon je zacingljaj. Kriminalni nadzornik Weymouth je dal povprašati, ali bi hotel biti Mr. Smith tako ljubezniv, da bi nemudoma prišel na policijsko postajo Wapping-Riverja.

„Brez dvoma je kaj važnega,“ je menil moj prijatelj. „Če pa tiči za stvarjo Fu-Manču, bo kaj strašnega!“ Ker ta čas ni šel noben vlak v dogovorjeni kraj, sva si najela avto. Med vožnjo je Smith živahno pripovedoval o svojem službovanju v Burmi. Kazalo je, da se namenoma ogiblje vsaki omembi prilik, ki so ga prinesle v stik z groznim voditeljem rumenega gibanja. Njegova opisovanja so obravnavala bolj sončne kakor pa senčne strani oriente. Slednjič sva prispela na cilj, stopila v stražnico in sledila za uradnikom v sobo, kjer naju je pričakoval Weymouth.

„Ubogi Cadby je moral umreti.“ Njegov sicer dokaj osorni glas je tokrat mehko zvenel. „Bil je zelo več uradnik, ki je še mnogo lepega obetal.“

Smith je tlesnil z desno pestjo v levo dlan ter polglasno klel, medtem ko je hodil po mali sobi sem ter tja. Nihče ni spregovoril in v tej tišini sem slišal šepetanje Temze, ki je vedela za toliko strašnih skrivnosti, h katerim se je zdaj pridružila nova.

Mrtvec je ležal na mizi in je bil oblečen v robato mornarsko obleko. Sodeč po zunanosti, se je bil oblekel v obleko tujega mornarja. Temni kodri so se mu pilepili na rjavo čelo. Kakor so mi pravili, je bila njegova polt pobarvana. V enem uhlju je imel uhan, na levi roki pa so mu manjkali trije prsti.

„Skoraj iste okoliščine kakor pri Masonu,“ je opomnil nadzornik Ryman od rečne policije. „Zadnje sredo je uporabil svoj

prosti čas, da je zasledoval neko sumljivo zadevo, v četrtek zvečer ob desetih pa ga je naš stražni čoln potegnil iz Temze v bližini Hanover-Hole. Palec in kazalec desne roke sta bila odsekana, levica pa je bila grozno razmrčvana.“ Prenehal je in potegnil Smitha. „Pri laskarju je bilo isto. Ali se spominjate, kakšne so bile njegove roke?“

Smith je prikimal. „Tisti ni bil laskar,“ je zamolklo odgovoril. „Bil je dakoit.“ Spet je nastal premor. Ogledoval sem predmete, ki so jih našli v Cadbyjevi obleki. Nič posebnega ni bilo, le v zrahljani ovrtnik je bila vtaknjena kitajska kita, ki je napotila policijo, da so pozvali Naylanda Smitha, ker so v kiti videli sled za povzročevalcem tajne drame. Kitajska kita! Ze to je nekaj pomenilo; še bolj pa je bilo vse poudarjeno s tem, da je bila kita pritrjena na skoraj goli lasulji.

„Ali ste prepričani, da kita ne spada h kaki kitajski krinkici?“ je vprašal Weymouth. „Cadby se je znal mojstrsko zakrinkati.“ Smith mi je razdraženo iztrgal lasuljo iz rok in jo pomeril na mrtvem uradniku. „Mnogo premajhna je! In ali vidite na debelo obloženo sredino? Lasulja je bila napravljena za docela neprimerno veliko labanjo.“ Vrgel jo je stran in se pričel nemirno sprehajati po sobi. „Kje ste našli mrtveca?“ je pozvedoval čez čas.

„V rečnem odseku Limehouse, niže od Commercial-Dock-Piera, pred pol ure.“

„In kdaj ste ga snoči zadnjikrat videli?“

„Okoli osmih.“

„Meniš, Petrie, da je že dolgo mrtev?“

„Površno cenjeno kakih štiri in dvajset ur,“ sem odvrnil.

„Tedaj je jasno, da je bil Fu-Mančujevi

drhali za petami — da je šel za kako sledjo blizu Ratcliff-Highwaya in da je potem še isti večer našel smrt. Veste, ali je res šel tjakaj?“

„Kajpa,“ je potrdil Weymouth. „Seveda je bil molček in zakrknjen — krasno napredovanje bi dobil, če bi se mu posrečilo razčistiti zadevo. Zaupal mi je le toliko, da bo noč prebil v tistem koncu. Proti osmim, kakor sem že dejal, se je odpravil proti svojemu domu, da se preobleče.“

„Ali je pisal kak dnevnik o svojih poslih?“

„Vsekakor. Cadby je bil zelo častihlepen. Gotovo bi radi videli njegov dnevnik? Če hočete počakati, bom pozvedel za njegov naslov. Stanuje nekeje v Brixtonu.“ Nadzornik Weymouth je stopil k telefonu. Njegov tovariš Ryman je zakril mrtvečevo obličje. Nayland Smith je bil vidno vznemirjen. „Petrie, veš, da je Cadbyju skoraj uspelo, kar se je nama izjalovilo. Niti malo ne dvomim, da je bil Fu-Mančuju tik za petami. Ubogi Mason je najbrž v isti zadevi storil kako nepredvidnost in ga je pri tem zadela podobna usoda. Brez drugih dokazov bi že zadoščalo to, da je oba doletela taka smrt kakor najinega dakoita, zakaj midva veva, da je Fu-Manču umoril dakoita.“

„Kaj pa pomenijo zmrcvarjene roke, Smith?“

„Sam Bog vedi! Misliš, da je Cadby uto-nil?“

„Nikakih znamenj nasilja ni videti.“ „Saj je bil izvrsten plavalec, gospod doktor,“ se je vmešal nadzornik Ryman v pogovor. „Pridobil si je bil že razne športne nagrade. Cadby se ni dal tako zlahka spraviti v kraj. Pa tudi Mason se je čutil domaćega v vodi.“

(Dalje prihodnjič)

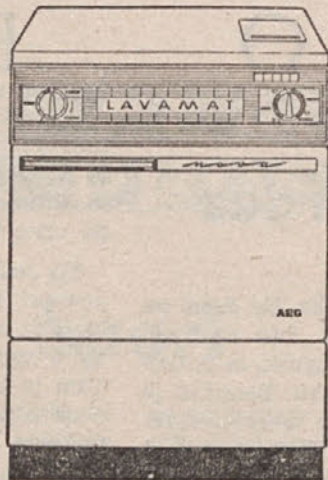

Ihrer Wäsche zuliebe

LAVAMAT

mit Doppelwaschkraft

Strahlend sauber waschen im LAVAMAT mit dem bewährten Zweilaugen-Verfahren. Jetzt mit dem „D“-Effekt, der wählbaren Waschkraftverstärkung. Für jede Gewebart, auch für empfindliche Wolle, hat er passende Waschprogramme. Lassen Sie sich den LAVAMAT doch einmal unverbindlich vorführen.

AEG
AUS
ERFAHRUNG
GUT

GLEDALISČE V CELOVCU

Petek, 9. oktobra, ob 19.30: Die Zauberflöte (Carobna piščal) — zaključna predst. — Sobota, 10. oktobra ni predstave. — Nedelja, 11. oktobra, ob 15. uri: Die Landstreicher (Potepuhi); 1. predstava za podeželski abonmá nedelja. — Sreda, 14. oktobra, ob 19.30: Die Zauberflöte (Carobna piščal); 2. predst. za abonmá M, 2. predst. za GWG in GWK-sreda.

Cene od 12. do 60.0 šilingov; abonma proti doplačilu. — Četrtek, 15. oktobra, ob 19.30: König Lear (Kralj Lear).

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU**CELOVEC 412,1 m**

PONEDELJEK, 12. 10.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Igra ansambel Andyja Blumauerja. — 10 minut za športnike. — 18.00 Za našo vas. — TOREK, 13. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Poje mešani zbor „Gorjanci“. Koroški kulturni pregled. — SREDA, 14. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 15. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Športni obzorik. — PETEK, 16. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. — Prof. Janko Messner: Misli o sodobni slovenski literaturi na Koroškem. SOBOTA, 17. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.25

Na dom obujaš mi spomin: Čače (2.) — NEDELJA, 18. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

LJUBLJANA (327,1 m)

NEDELJA, 11. 10.: 7.40 Pogovor s poslušalci. 8.00 Mladinska igra „Čudežna srajca“. 9.05 Naši poslušalci čestitajo... 12.05 Naši poslušalci čestitajo. 13.30 Za našo vas. 15.05 Šport in glasba. 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe. — PONEDELJEK, 12. 10.: Za mlade radovedneže (Sporočilo v steklenici). 8.55 12.05 Kmetijski nasveti. 12.15 Spored domačih melodij. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in... 15.30 Zborovske skladbe Vasilija Mirka in Zorika Prelovca. 17.05 Iz opernega sveta. 20.20 Orfej in Evridika, opera Ch. W. Glucka. — TOREK, 13. 10.: 8.05 Kvintet Avenik. 8.55 Zgodba o pravem športniku (radijska šola za srednjo stopnjo). 12.05 Način pitanja prašičev (kmečka univerza). 12.15 Slovenske narodne iz Prekmurja. 14.05 Po sledovih ledenodobnega lovca (radijska šola za višjo stopnjo). 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 20.20 Radijska igra: Potnica iz kabine 45. 23.05 Nočni simfonični koncert. — SREDA, 14. 10.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 10.45 Človek in zdravje. 12.05 Kmetijski nasveti: Zadnja košnja lucerne. 12.30 Iz oper mladega Verdija. 14.05 Zgodba o pravem športniku (ponovitev radij. š. za sred. stopnjo). 14.35 Kaj in kako pojo mladi pevci doma in po svetu. 15.30 Slovenska narodna pesem v zborovski izvedbi. 20.40 Riccardo Zandonai: Francesca da Rimini — opera. — ČETRTEK, 15. 10.: 8.55

Radijska šola za viš. stop. (ponovitev) Po sledovih ledenodobnega lovca. 12.05 Kmetijski nasveti: 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov. 23.05 Nočni koncert sodobne svetovne glasbe. — PETEK, 16. 10.: Od uverture do scherza. 10.15 Poje komorni zbor RTV Ljubljana. 12.05 Kmetijski nasveti. 12.30 Za ljubitelje opernih melodij. 14.05 Poslušaj in povej, kaj slišiš (radijska š. za nižjo stop.). 15.30 Narodne iz Piemonta in Furlanije pojo italijanski zbori. 20.00 Violinist Fritz Kreisler. — SOBOTA, 17. 10.: Poje kvintet Kranjčani. 8.55 Poslušaj in povej, kaj slišiš (ponovitev — radijska š. za niž. st.). 12.05 Kmetijski nasveti: Vzemljanje vrta. 14.05 Prizori iz domačih oper. 22.10 Oddaja za naše izseljence.

**Nainovejše kmetijske
stroje, štedilnike, pralne
stroje, gospodinske po-
trebščine**

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

Akcija CONEX - ročnih mikserjev od 8. do 21. oktobra 1964

CONEX Super namesto 790.— le S 650.—
CONEX Ultra namesto 720.— le S 600.—
CONEX Combi namesto 540.— le S 450.—

vam nudi **DER MODERNE
ELEKTROHAUSHALT**

Klagenfurt - Celovec,
Dr.-A.-Lemisch-Platz, tel. 63-80

Tobačni muzej na Dunaju

Na Dunaju je tobačni muzej, ki ima med drugim tudi najdragocenejšo zbirko cigar na svetu. Najstarejše cigare, ki jih lahko občudujemo pod steklom, so stare 120 let.

V muzeju je tudi vsa zgodovina avstrijskega tobačnega monopola, ki ga je ustanovil cesar Jožef II. ter s tem podpržavil dobicek, ki so ga prej imeli razni deželni knezi in zakupniki.

Prvi tobak, ki ga je izdelovala avstrijska tobačna uprava, se je imenoval „Baša-tobak za njuhanje“. Kmahu nato so lahko dobili tudi ljubitelji pipe poseben rezan tobak. Debele zvitke te kaje vidimo danes v muzeju.

Z izdelavo cigaret so začeli v Avstriji šele sredi 19. stoletja, prej so jih kadilci morali tihotapiti iz Pariza.

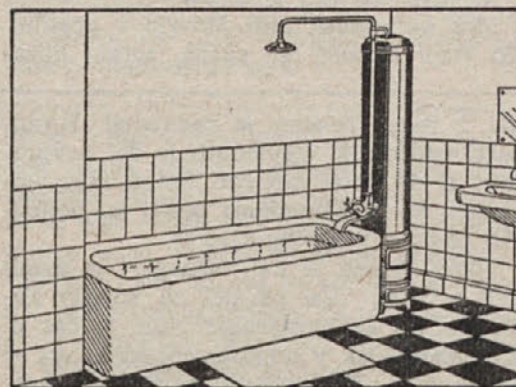
Tudi cigara nima starejše zgodovine. Le-

ta 1811 so poskušali delati prve cigare, pa se niso obnesle in so jih opustili. Šele leta 1844 so začeli zvijati prve uporabljive cigare.

V oddelku za cigare je morda najbolj zanimivo darilo strastnega kadilca viržink, ki je leta 1936 podaril upravi monopola 51.000 slamice od cigar, ki jih je pokadil v življenju.

Tudi mučeniki tobaka so prišli v muzej na račun. Stara slika kaže drznega moža, ki se je upal javno kaditi na cesti in ki ga je strogi dunajski magistrat dal postaviti na smrtonosni oder.

V posebnem oddelku so razstavljene pipe. Med njimi je pač najlepša tista, ki je okrašena s 342 figurami in ki prikazuje zgodovino avstrijske vladarske hiše od Rudolfa Habsburškega do Franca Jožefa.

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavlja

**PODJUNSKA TRGOVSKA DRUŽBA
Bratje RUTAR & Co.**

Dobrla ves-Eberndorf tel. 04236-281

Velika izbira

perila in
blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

Ure, nakit in drugo pri
urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila izvršim takoj in
solidno, kupujem in zame-
njam zlato in srebro (tudi
strto zlato).

Oglašuj v našem listu!

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**
Klagenfurt, Burggasse

... namecite svoje korake ob
NAKUPU POHIŠTVA

v najsodobnejšo trgovino s pohištvom
na Zgornjem Koroškem

NAŠE IZREDNE PONUDBE

OMARE ZA DNEVNE SOBE
Orchov les s poliestrom, vdolan
bar in zasteklena polica . . . **3450.-**

NIZKE OMARE ZA DNEVNE
SOBE, orchov les s poliestrom,
predali in zasteklena polica . . . **1580.-**

BELJAK, GERBERGASSE,
NASPROTI APOLLO-KINA

GARNITURA ZA DNEVNO
SOBO, prvovrstno blago, razne
barve, velik prostor za posteljno
perilo . . . **2215.-**